

ILAGET MALIGATSANGIT ATUTTAUSOT NEWFOUNDLANDIMIUNUT LABRADORIMIUNULLU

Public Legal
Information
Association of NL

www.publiclegalinfo.com

ILAGET MALIGATSANGIT ATUTTAUSOT NEWFOUNDLANDIMIUNUT LABRADORIMIUNULLU

Inulimât Maligatsanik Kaujitsigiamut KatutjiKatigengingit Newfoundland Labradorimillu (PLIAN) kenaujaliugatik katutjiKatigennet ilinniatitsigiamut Newfoundlanderimiunik Labradorimiunillu mitsâgût maligatsait. SakKititsiKattavugut inulimât maligatsanginnik ilinniatigasuaadlugit ammalu Kaujitiugmadlugit angiluamik tamakkuninga idluatsaivinnik kamaKattatunut.

Isumagijavullu tamna atuagak atuattaulippat KaujitsiluakKudlugu pillugit ilaget maligatsanginnik inuit inojut Newfoundland Labradorimillu. Asiangngutitausimajut ilaget maligatsanginni attuisimajunik maligatsatigut piusugiaKanninginni piusigijaugiaKasonguKattatunilu kinakkunutuinnanot ilagenullu. Tamakkua Kaujisautet tapsumanettut atuagammi pijâKumiungituk sollu maligatsautillugit allatait, taggali tamânejut ikajuvalligajakKudlugit ilonnâgût. OKâlautigigiasigunni imminik pisimajattili, ilinnik oKâlakKujivugut ikKatuijinnut tainna atuKattamat ilaget maligatsangitigut.

PLAIN – kut KaujitsiKujijut kenaujanik tunitsisimajunik Department of Justice Canada-kunit tamatsumunga Kimiggotimmut, allataummat, adjiliuttaumat ammalu siammatitaummat tâtma atuagak. PLIAN KaujitsiKujijuk unuttumaginnik asinginnik ikajulauttunik Kimiggutillugit akKisugiallatautillugillu ilangit pitangit tapsumane atuagammi. Ilonnatik ikajulauttut Kujannamettaumagittut.

Una atuagak ikajuttaumagilauttut pijagesimaligettumit kingulliulauttumit akKisogiallagesimajumit allamit tajajumit “Ilaget Maligatsangit Atuttausot Annanot Newfoundland Labradorimillu.” Tâtma atuagak ikajusimajuk ilaget maligatsangit Kaujisautinnik tamakkununga inunnot pravinsittini jariukKaujuni. Isumagijavullu tamna nutâk “Ilaget maligatsangit Atuttausot Newfoundlandimiunut Labradorimiunullu” ammalu atuttausonguniammijuk Kaujisautiulluni.

Kristen O’Keefe,
AngajukKâk Aulatsiji

Copyright PLIAN 2008

ISBN 978-1-894829-63-2

Inuktitut Ablasângutitsijinga Hilda Lyall

TABLE OF CONTENTS

Ilaget Maligatsangit Ildluatsaivimmi NL	3
Ilaget Ildluatsataummata SuliaKaffingit.....	4
AkilittaugiaKangitut IkKatuijet	7
Katititaunnik.....	8
Asiangutsinik Atimminik	9
Angiggaminut kantrakket.....	11
Aviutinnik.....	14
Tigumiannimmut Aivigigialinginnulu.....	16
Atâtsiangata/ânansiangatalonnet Pivitsangit	18
Aviutinnik Inimminik.....	19
Katititausimannikut PiKutingit Inigijammini.....	21
Sugusiup Ikajutsijaugutinga.....	22
Aippanganut Ikajutsijaugutinga.....	27
Ikajutsijaugutik Sugiallataugunnangituk.....	29
Allatausimangitut Maligatsatigut Aippagek	31
Tiguat	33
Ilaget Pilukanningit.....	35
PijauluadlaKattatut ugvalu kamagjajautsiangitut Suguset.....	37
InutuKait Sujautsainatut	40
Ikajuttigedlutik Ilaget Maligatsangit	41
Atuttausot Kulliget.....	42

ILAGET MALIGATSANGIT IDLUATSAIVIMMI NEWFOUNDLAND LABRADORIMILLU

Ilaget maligatsanginnik atugiaKaligamik Newfoundland Labradorimillu tusâjauKattatut Pravinsimi ugvalu Puttunippâmi Iduatsaivimmi KaujjaukKâtillugit nanimiungumangâta kamagijaugialet inonningit sunamullu kamagijaugialik (let) Atiani uttuKattavugut ilanginnik Kaujisautiluinnanik ikajugasuadluta inunnik kajusigiamut nallianik idluatsaivimmik atunialimmangâta. Taimaigaluatluguli, pimmagittukut piusiKakKujikattavugut kinakkunik oKalaKakKulugit ilaget maligatsanginnik atudluni ikKatuijjanginik sollu Kaujijatsianginik nallianik idluatsaivimmik atugiamut. PiuliukKainik alakkasâjanginnik tapsumungaungituk idluatsaivimmut piusiKagajattuk upalungattisimmagilillunilu.

Tamammik Puttunippâni amma Pravinsiup Iduatsaivegik Newfoundland Labradorimillu tusâKattatok ilaget kamalimmata sugusinnut tigumianimmud, avigigialinginnut, sugusinnik ikajutsijaugumautinnik, amma aippaminut ikajutsijaugutinginnik. Taimaigaluatluguli, kisimi Puttunippâk Iduatsaivik angajukKausisok kamagiamut aviutjunik amma katititausimanikkut piKutinginnik avitsigausalimmata tamainnut. Ammalugiak malugijaugialik tamanna kisimi Puttunippâk Iduatsaivik tusâsok tatattausimajunik namonialimmangâta tigujaugumajut amma ikajutsijaugutingita alakkasâjangit ainialimmangâta ilagijauullutik, ugvalu siagu, aviutigesimalippânik. Tâмна Pravinsiup Iduatsaivunga akKisigiallagunnangituk tigumianimmud ugvalu ikajutsijaugutingata alakkasâjanganik pijagettauput Puttunippâmut Iduatsaivimmud.

Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Idluatsaivunga

Tâмна Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Iduatsaivunga ilanga Puttunippâk Iduatsaivunga Newfoundland Labradorimillu. TusâKattatuk ilaget uttutaulimmata St. John's- ip nunanganigalak, Mount Pearl-mi, amma kitânigalak satjugiangani tikidlugu tachânut

Terra Nova Park (ilanganullu Bonavista Peninsula).

Tâмна Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Iduatsaivunga inilik 21 King's Bridge Road St. John's-mi, Tamnalu Puttunippâk Iduatsaivungani idluatsaivik pisok Grand Bank-mit amma tusâgiattudlunilu mitsânut Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Iduatsaivunganut. Tâмна idluatsaivik kamaKattatuk idluatsaivunginik Clarendville-mi. Tamannalu kamagisonga takunnâtuinnadlugit Grand Banki-kut. Ilagenut kamagijaugialet piKattatut Bonavista Peninsulamit, kangianit Terra Nova Park, amma kitânit tikidlugu Whitbourne tusâjauKattatut taipsumani idluatsaivunginimut.

Okualittauk inojut silatânigalak kamagijauKattatut tamakkununga Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Idluatsaivunginut?

PitaKatuappata maligatsauniattumut(nut), ilaget maligatsanginnut tataisimajut inodlutik silatianigalak kamagijausot Ikajuttigetsiadlutik Ilaget Iduatsaivunginni aigialiugaluat inimmuni Pravinsinganut Iduatsaivunganut ugvalu Puttunippâk Iduatsaivunganut kamagialinnut tusâtaugialinnik inigalamminejunik. Ammalugiak, pimmagiuvuk malugusugiamut tamakkua kisimi Puttunippâk Iduatsaivik kamasongujuk mitsânut aviutigumajunik ugvalu avigumalippata katititausimadlutik piKutigilauttanganik.

Idluatsaivimmi AtuttauKattatut OKauset Asingit Kallunânut oKalannimeng

Sollu kina atugumappat idluatsaivimmi atuttausonik amma/ugvalu alakkasâjanginnik oKausikkut asiagut Kallunângajuit, piusiKasot oKaudjilutik atugialinginnut idluatsaivik sunait atuttaugiaKammangâta/alakkasâjaillu pitâgisongummangâni.

ILAGET IDLUATSATAUNIMMUT SULIAKAFINGIT

Tamakkua Ilaget Iduatsataummata SuliaKaffingit Ilanga (FJSD) atuttisisok ikajusonik ilagennut akKisigiamut namminik aviutigasuanikkut amma Kimaigasualiginik isumagiluattamigit. Ininganongajok tamaita Puttunippâp (Uttutauvimmi – Ilagedlutik Ilagenullu) amma Pravinsiup Iduatsaivinginni Newfoundland Labradorimillu.

FJSD iningit KaujitsigumaluaKattatuk atugiiallagialinik sugusinnut ammalu KaujikKujiluaKattadlutillu akigattunimmut pikKujaliangujunik Akigattunikkut PikKujalianguitsinimmut sakKiKattamat taipsumani kinakkut oKâlaKatiKammata sungimagidluni tamânejumik Kimiggugianganut piusinnik akKisuisonik tamakkua ilaget maligatsangit uKumainniKalimmata.

FJSD pitaKattisisok ukuninga atuttausonik:

- Tigullaidluni Atuttausonik-Kanuk pivalliajjammangâta atugiialtaugumajunik
- AngajakKânut Kaujisautikkut katimautiKallutik mitsânut ilaget maligatsangit amma angajakKângunikkut siagu aviutisimalippata
- Akigattunikkut PikKujaliat Atuttaumata ukunani tigumianimmut, aivigigialinginnut, suguset ikajutsijaugutinginni amma aippanganut ikajutsijaugutinginni
- Kinakkunut ammalu iligenut oKaudjuujuKalimmata angajakKânut amma sugusinnut nani atuttaugiaKalippata
- AkKisuttaugiallagiaKalippata Sugusiup Ikajutsijaugutingit

FJSD pitaKaKattangituk atuttaugialinnik mitsânut piKutingit avigiaKalippata ugvalu sugusiup paigijauninganut.

Tamakkua kamajet pitaKaKattangituk maligatsangit oKaudjijugiamut. PiusiKakKujijulli tamakkua pitâKudlugit maligatsangit oKaudjijuttâKudlugillu.

Kanuk Pitâsongummangâta Ilaget Iduatsainimmut SuliaKaffinginnit

Maggonik piusiKavuk pitâgiamut Ilaget Iduatsainimmut SuliaKaffinginnit, Pigumanik

Atugiamut ugvalu alakkasajamik idluatsaivimmit tatailluni.

Pigumannik Atugiamut SuliaKaffinnit - Kanga tamammik inok akKisuigumalippânik uKumaigijammunik silatiani idluatsataunnikut aisok akigattuniup pikKujalianganut atuttausonik ukutigona Pigumanikkut Atugiamut SuliaKaffinginnit Request for Services. Tamammik pijagetsiagialek amma sainnilutik alakkasâjammik Kinugautimmik amma tuniniiallugu Kanillipâmüt FJSD suliaKaffinganut. Ammalugiak atuinnaugialik Kagitaujakkut mânnakut ukunani FJSD – kutigit. Aillutit Maligatsait Iduatsaivinginnut Newfoundland Labradorimillu Kagitaujangitigit (<http://www.court.nl.ca/>) amma malillutit atajumik ukununga Ilaget Iduatsaivimmi Atunningit SuliaKaffinganut. (Family Justice Services Division.)

Idluatsaivimmut Tataigutik – Taipsumani tataiguvit tataigutimmik kajusitillugu idluatsaivinganut suguset ikajutsijaugutinganik, aippanganullu ikajutsijaugutinganut, tigumianimmut ugvalu aivigigijaKajanginnut tamna tataigutik tunijaugialik FJSD – mut atuttaugumaniammat.

Tigollainik

Taipsumani pijageguvit idluatsaivimmut tataigutimmik ugvalu Pigumanimmik Atugumajannik tikippat FJSD-mut, tamakkua atuniattut oKautijauniallutik akKisuikKulugit imminik atimminik sainniKullugit aigiaKaliginik (Tigullatauniammata). Tamakkua tigullatausimajut apitsutauliginik immigolingatillugik katiniaatuk tamnalu Ilaget Iduatsaigungata Ikajuttingalulu.

Ilangit taijauniattut oKâlautigijaullutik tigullalippata ukuangujut:

1. Siagu mânnalu angajakKagijaugiamut piusiusimajut
2. Kenaujatigut ikajutsijaugutingit suguset
3. Kenaujatigut ikajutsijaugutingit aippanganut
4. Kanuk sunaummangâta Kanuiniangimat isumagijaullutik
5. OKalaKatigetisianimik akungani angajuKât
6. AivigigajakKotanginnut asingit

- Kaujimsatsiajut ikKatuijingalu
- 7. Isumagiluuttangit akungani angajukKât
- 8. Taisinnik ilonnainik nalliat isumagiluuttanginnik
- 9. OKâlautigillugit sunait atugiallatausot Akigattuniup PikKujaliangitigut
- 10. Asingit isumagijauluattut

Pijagesimaligunik Tigollataunimmut, tamammik Kaujitauniiallutik sunait pigiallataunialimmangâta iluani Akigattuniup PikKujalianginni piusigijauniatunnik.

AngajukKâp Kaujsautinginnut Suliak

Tâmna SuliakKaffik oKaudjuisok pingasuni sidontini angajukKâmut Kaujsautinginnik taijaujumik “Inojok immigolingadlutik... AngajukKânguKatigek”. OKaudjutaunnik ikajusok angajukKânginnik pitsâtaildlutik amma Kaujimatsiadlutik kajusiutiKagamut mitsâgut aviutisimanimmud ammalu sunanut akigautinnut sollu sakKigajappata tamatsumangat. Ikajusongummijuk angajukKânginnik kajusiutiKagamut puigulunnagulu piunippâkut kamagijaugiaKanningit sugusik (set).

Tâmna suliak atummagigialik angajukKânginnut idluatsaiviligialinnut ilaget idluatsaivinginni tataigutilinnut. AngajukKângit ilausot omunga suliamut tataingikaluaunuk idluatsivimmit tataigutinnik.

OKalautigijausot tamâni “Inojok Immigolingadlutik... AngajukKânguKatigek” ilagiallalet ukuninga:

- Aviutisimalidlutik Kaujimajok tamainnit sugusiup amma angajukKângita piusigisimajâgennit
- Ilaget Maligatsangit Kaujsautingit
- Suliak atuttauKattatut FJSD-nut
- Suguset pivallianinginnut isumagijauluattut
- OKalaKatigetsianimmud piusingit
- Nutâmik aippaKaligami isumagiluattangit

AngajukKângit tatsumingatsainaup sugusip (set) ilaugunnangitok atautsikut oKaudjutaullippata.

- Katimautet atuttauKattatut FJSD suliakKaffinginni ikâdlugu pravinsi
- AkiligiaKangitok tamakkua katimaKatigijaummata
- Sugusinnut paitsijiKaKattangitok
- Suguset sollu ilaugunnangitok sollu

angajukKânginnut-kisiani suliangummat.

- PitaKavuk DVD-mit atuttausomik angajukKânginnut ilaugunnangipata taipsumani idluatsataulimmata.

Akigattuniup PikKujalianga

Akigattuniup PikKujalianga piusik akKivallititsinimmud akigattotinnik silatiani idluatsaiviup oKalautigijaummata piusik Akigattuniup PikKujalianga amma sakKisongummat Kanga maggok ugvalu ununnisait inuit akigattulimmata uKumaittumik oKalaKatiKallutit pilukasimangitumut Kimiggullugit piuset tikititsisot

angiutigijaullutik. Tamna piusik tunitisok inunnik pitsatunimmik imminik kajusiniammata amma akKisuullutik uKumaittunuk silatiani idluatsaiviup.

FJSD ikajuKattatuk ukutigona ilaget maligatsangitigut:

- tigumiajunut
- aivigigialinginnut
- Sugusiup ikajutsijaugugutinga
- Aippanganut ikajutsijaugutet

Akigattunikut PikKujaliangita Asingit ukuangujut:

1. Tamânetsiamagilluni ikajuttaunik – tamammik inok katiKatiKallutit pilukasimangitumik Kanuinianginegik isumagilunnagu.
2. Ikajuttik akunganetillugu – Inuit katilutinnagit kenamit kenamut. Tamammik atausiullutik aiKattalutik ikajuttimut.
3. Fonnikut satusainnik – Nani tamânegialet inojut sanilligelugatik tâmna ikajuttik oKalaKatiKasimappat atautsimut ugvalu tamainnut fonnikut.

Ilonnagalanginni Akigattunimmut PikKujaliangusimajuni, ikajutti:

- OKaujiKattatuk tamainnik
- Kajusidluni Kanuk piusiKaniialimmangâta ukutigona Akigattuniup PikKujaliangitigut
- Ikajusot sunaummangâta isumagijaujut pijunit tamainnit takunnâdlugik
- OKalaKatigettisiallugik tapsumungatsainak
- Ikajudluni oKalaKatigetsianimmud
- Ikajudluni inunnik isumagijamminut amma Kanuk ikajugajammangâta asiagut

- Ikajudluni inunnik tikigiamut imminik angijutiKallutik.

AkilejuKagiaKangilak tamatsumunga Akigattunimmut PikKujalianik atuttunut tamakkunani tigumiattaujunut, aiviugialinnut, sugusinnut ikajutsijaugutinginnut amma aippangata ikajutsijaugutinginnut.

Kanuiniangimata isumagijajunut tamainnut suguset angajukKângillu tamât isumagijaunginnaniamat ammalu isumagijaulluni Kanga sujaunialippat nammatukkut piusik akigattunimmut pikKujaliak.

Tamakkua ikKatuijinga ilausongummijuk Akigattuniup PikKujalianginnut katimatillugit kisiani tamammik angKatigeppânik amma ikajutti ippiniappat tamanna sakKititisigajangipat pitsatunitsaujuKagasuannimik.

FJSD ikajuttingit kivKatuKattangit nallinginnik tamânettunik ugvalonnet maligtsanik atugialinginnut. PiKujajulli tamaungasimajut pitâkKudlugit imminik maligatsatigut oKaudjujitsaminik.

SujuKaKattava Siagu Akigattuniup PikKujalianganon?

Sollu angKatigeppata, tâmna ikajutti KaujitsiKattatuk mitsânut Kanuk pijagetsiasimatillugu angKatigetsiamaginninga. Tamaungasimajut kajusiumakKudlugit nagvâgiamut ikKatuijitsaminik ilonnainut angitigijausimajunut. Tâmna angituk atangituk kisiani sainnisimaguni amma puilijauguni Iduatsaivimmi. Sollu angKatigennik tikitaungipat, tamakkua isumagijajut aigiaKagajattut idluatsaivimmut.

OKaudjugaugiamut Atuttausot

OKaudjutaunik (Kanga nammagijaulippat) pitâgijausok ilagenut atugialinnut ukunani Akigattunimmut PikKujalianginnut piusiKagiaKalippata.

- OKaudjutaunik pitâtiusok nani:
  - Suguset angajukKângillonet atugiallagiaKalippata ikajuttaugiamut KimaigutigiaKaligunik
  - AngajukKât kitsanimmu atuinnaungipata

atugiamik ikajuttisammik.

- kitsalimmata angajukKâk-sugusiullu ippiniagusinginni
- Ilaget uKumaitsasongummata oKalaKatigegiamut KimaijuKakKâtillugu.
- Ilaget Kinujut ikajuttaugiamut kamaligunik nutânit ippiniagusimminik (sollu angajukKâtagitainnataminut).

There are no fees charged for Counseling services. AkilegiaKaKattangitut OKaudjutaunikut atuligamik

Ilagenut Iduatsatauligamik OKaudjujijingit suliaKaKattatut ikajugiamut angajukKângit kangusutsianiammata sugusingita atugiallagialinginnik ammalu ippiniagilittanginnik.

Sollongituk ikajuttaunikut, oKaudjujiet nallianomalungituk kivKatutuinnaKattatut piunippâkut sugusinnik amma tamângluak nipiuKattatut sugusinnut. Tamna Iduatsaivik sollu apigigajattuk oKaudjujijimik akKisuigiamut pikKujalianik.

Nanemmangâta:

PitaKavuk 11 Ilaget Iduatsainimmu Atuttausonik SuliaKaffinginnik ilonnagut Pravinse.

Avalon Region:

St. John's.....709-729-1183
 Carbonear 709-945-3137

Central Region:

Clarenceville.....709-466-4036
 Marystown 709-891-4138
 Gander 709-256-1205
 Grand Falls-Windsor.....709 -292-1194
 Lewisporte.....709-535-3212

Western Region:

Corner Brook.....709 -634-4174
 Stephenville.....709-643-8396

Labrador Region:

Labrador City.....709-944-3209
 Happy Valley-Goose Bay 709-896-7904

AKILIGIAKANGITUT IKATUIJET

AkiligiaKangitut IkKatuijet suliak atuttausok ikajugiamut inunnik sakKiviummata uKumaittunik maligatsatigut tamakkuninga kenaujaKangitunut ammalu pitâgunnangitunut akilegiaKalippata ikKatuijimik. AkiligiaKangituk IkKatuiji Newfoundland Labradorimillu kenaujattâKattatut Government of Canada-mit, Newfoundland Labradorimillu kavamanganit, amma Maligatsanut Tungavinganit Newfoundland Labradorimillu.

Tamanguluak pilukasimajunut, IkKatuijet AkilittaugiaKangitut pitâttausot akililunnaigit, tavatualli tamângulungituk. Ilangani ilanginnut, kinatuinnak atujuk AkiligiaKangitumik ikKatuijimik atuttaugiaKasok akilegiaKalimmata akingata ilanganik angutiup/annaulonnet pitâgisimajanganik. Kaujigasuamut nalliagut kina akilesungugajappat ilanganik akiligialiup, ammalu sollu taimâk, nallianik akilenialimmangât Kaujinialluni, tamakkua Newfoundland Labradorilu AkilegiaKangitut IkKatuijingita Commissioningit isumagigajattanga angutik/annalonet kenaujaKammangât Kanuk angitigijumik.

Kanuk Tataigajammangât Kinugautimmik Pigumanimmut AkilittaugiaKangitumik IkKatuijiming?

Kina tataisok pigumanimmut AkilittaugiaKangitumik IkKatuijimik oKaudjiluni ilanganik nainait suliaKaffet ininginni pravensiup. Nanemmangâta amma fonningita nomarangit tamakkua suliaKaffet nagvâtausot tunuani tapsuma atuagaup. Tataigumajut kajusimakKujait kalliKudlugit sivungani ammalu oKaudjilutik Kanga takugiattugajammangâmmik itituinnalugatik. Tamakkua tigullaKattatut suliaKattangit ikKatuijiulungimata. Kanga oKalaKatiKaliguvit takugiattugajammangâppit Kanga apigillugu, tataijuk apigilluni Kanuittumik alakkasâjamik tataigiaKammangâppit, pitakappat, atugialittit tamatsumunga aigiaKaliguvit Kanga.

Sollu tataigutik mitsânut pigumannimik AkiligiaKangitumik IkKatuijimik angittaungipat, Kinugiallanimmut pusiKavuk. Kaujisautigvittallanik mitsanut tamatsuma piusik, oKaudjisonguvit ikajusomut Commissionimut. PitaKagivullu

nâmmasinginiup uvlungita naninginnik, taimaimmat apigiguvit tamatsumunga piuluak.

Kanuittunik Pilukattausimajunik KamaluaKattaton?

PitaKavuk adjigengitunik unuttumagigalannik kamagijausonik AkilittaugiaKagatik IkKatuijinginnut ikajusot ukuninga pilukasimajumut, inosuttut idluatsataugiaKalimmata, ilaget, tamânimiungungitunik amma immigonut/atusommangâtalua susimajanginnut. Taimâtuinnak kamaKattangitut pilukasimajunik atugiaKanalititlugit tamakkutigona. AkilittutaugiaKangitut IkKatuijet takunnâKattatut adjigengitunik nalâgottunik Kanga kajusimaligamik tâmma kamagijaugialik ilagijuummangât kivKatuttuKatauniattuk. Sollu, mitsânut ilaget maligatsangitigut kamanimmut aviutijonnik, Kimaimmata, tigumiammata ammalu aivigigiaKajanginnut. Taimaigaluattilugu, sugutsinut amma aippanganut ikajutsijaugutet kamagijaujutoKattatut nallingit sakKimata aviutijukkut piusiKalimmata ugvalua sollu asia inuk tamâneKataujuk akiledluni pitâsimammat maligatsatigut oKaudjujimik.

KivKatuttiKagani kina tamâneppat mitsânut sugusiup aippangatalua ikajutsiuningitigut atusongukKotuk AkiKangitumik IkKatuijimik sollu aippangit ikKatuijiKappata. Sollu kivKatuttiKangituk kina piusiKalippat taimâk ammalu pitaKagumagalualdluni AkilijaugiaKangitumik IkKatauijimik kivKatuttigillugu, oKaudjijutsaugivut Legal Aid-imik apigillutik tataigutituk. SakKititsinik idluatsaivimmi tusâttaugiaKanninga tunijaugajattuk immakâ pigumalippat sollu kina kivKatuttiKangituk piusiKalippat taimâk Kinugumalippat AkilittaugiaKangitumik IkKatuijimik. Malugijaujutsalu tamanna tatainnik nukKangatitsilippat tataijutsaujut sivullipâmik pivitsaKualippat ammalu KiMATUINNALUNNAGU pigiasigasuanningata minutenganut. Pitsiniattuli kisimi idluataijuk nalliagut tunitsiniammangât, siagugiak isumajâgutigikKâlugit sunagalait atuttauniattut.

KATITITAUNNIK

Katititaunninginna atautiniannimut maligatsatigut kanraktik taimák attuiKattatauk pivitsautinik kamagigialimminillu. Iluani Newfoundland Labradoril, maligatsatigut atuttagialet katititaummata nagvátasot iluani maligatsasuanginni taijakkut Kablunátitut Solemnization of Marriage Act. Tãmna Maligatsasuak pitágijausok House of Assembly allasuangita paginãnganit Government of Newfoundland and Labrador Kagitaujanginnit (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>)

Aippatások kiná?

Katititaugiamut Newfoundland Labradorimillu inuk 19 naKagialik ungatãnullonet. Sollu kina katititaugmalippat inosunnisauulluni 19-nik, ukua Solemnization of Marriage Act maligatsasuangit pigumagajattut allatausimajutitigut pitágiamut. Taimák angititik tunijausok nallianutuinnak angajukKãnganut, tigumiajumut (piusiKappata angajukKangit aviutisimappãnik), maligatsatigut kamajingagut, ugvalu AngajukKanganit Director of Child Welfare kamajinganit (pitaKappat). Kina tunitsijuk katititaugiamut laisansinganik Kujanãtitsisok atugiamut allatitsinimmut angitummik piusingit asiagommagigiaKalippata.

Newfoundland Labradorimillu, katititausimangitik kina, inummagik (19 nik jarilik ungatãnullonet) katititaugajattuk kinatuinnamik asiminnik aippaKangitumik inummagiuppat. Tamakkua sakKijãttut piusiugialet katititaujuKagumalippat Newfoundland Labradorimillu tugãmmijuk adjigenut sollu annãnut angutennulonet taimatsainak.

Laisansinga katititaugiamut

Ilanga katititaugiamut piusik pitágiak katititaunialiguvit laisanaisait. Taitaigutet katititaugiamut laisansitãnnik imminik aigiaKavutit katitaujut laisansinganik kamajinganut. Inuit angajukKãusisot tunitsigiamut katititaugumajut laisansisanganik, oKautigajattait taijamut Vital Statistics kamajingit (oKaudjilutit Kaujigjallavinni pitágijausonit ukunani “Community Resources” iningani isuani unaup atuagaup). Taipsumani kisimi atausik inuk pigumappat pitágiamut katititaugumalluni

aigiaKappat aitsiluni taitaigutimmik aisok inutolluni, piluattut alakkasãjait natsalugit. Taitaigasaujuk apigijutsak katititaugumajunut laisansinik kamajimik sivungani sunanut alakkasãjanginnut pitaKagiaKammangãt. AkilegiaKammijuk laisansitágiamut.

Adjigengitunut amma utakKijuKagiaKagivuk pijagesimaligunni taitaigutik ilinnut tunijaukKãtinnagu. Tamanna kamagigialet sivullitullugu Kanga atuinnaugiaKammangãpit katititaunnet uvlunganut.

Sollu tataijuk sivungani katititausimalauppat, angutik/annalonnet tunitsigialik alakkasãsamminik taijanik Kablunãtut Decree Absolute ugvalu Certificate of Divorce alakkasãjanginnik aviutisimanimmut. Sollu alakkasãjangit asiagut oKausiKappata, nalunangitunik amma Kaujitsigiale ablasãngutisimallugit tamakkununga. Sollu amma kina katititaugumalippat aviutisimappata asinginni nunanni maligatsaKajuni, angutik/annalonnet apigijauniattok tunitsiKullugik allatausimajunik Newfoundlandimi IkKatuijimit oKattunik tamna angutik/annalonnet katititausongunninganik Newfoundland Labradorimillu.

Taipsumani katititaummagilippat

Taipsumani katititaummagilippat puttunippaujuk katititaunimut. Inotongullutik ugvalu uppinikkut katititaullutik. Uppinikkut katititaunnik pijausok nalunaikkutalimmut uppinikkut kivKatuttiKallutik pigumajannik. Inutotuinnalutilli katititaunnik katititausot kivKatuttiKatuinnalutik pisomik. Kanitaget atingit katititsisot ikãdlugu pravinsik nagvãsottit Vital Statistics-ni Kagitaujakkut (nagvasot tunuani atuagaup Kaujisautinginni). Ilonnagalatik uppitut katutjiKatigeningit pitalet atausituinnaugaluappat suliaKajumik tainna maligatsatigut pesongutillugu katititsigiamik kigKatulluni. Malugijaugialilli taimaigalauttilugu unuttumaget uppinilet katutjiKatigennet katititsigumasongungitut sollu tamammik katititaugumajok tamammik annaupãnnik angutiupãnilonet. Sollu taimuntsainaugutik, atuunnaugajakKoKutik inutongutillutik katititaugiamut.

ASIANGNGUTITSINIK ATINNIK

Maligatsaliuttausimavuk Newfoundland Labradorimillu tajjamik the Change of Name Act. Tàmna maligatsak pitâgijausok ukutigona House of Assembly paginangani the Government of Newfoundland and Labrador Kagitaujattigut (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>).

Kinatuinnak atugiallagiaKagajangituk maligatsatigut piusimmik asiangngutitsigumaguni angutik/annalonnat atimminik. Sollu, kina asiangngutitsiok atimminik aingikaluaguni piusimmagiugiaKajukkut asiangngutitsiguni sollu angutik/annalonnat pigumaguni atusok ukutigona:

- Atulluni aippangata atigusinganik ugvalu katillugik ataatsikut atigusegik Kanga katititauliguni;
- Utigumaliguni sivungani atukKaujammunik atigusimmik, nalliagullonnet aippaKaliguni ugvalu siagugiak katititausimanninga siKumippat; ugvalu
- Atuguni atigusimminik angajukKângungita ugvalu paitsijigidlugit angajukKânguangit, tàmna asiangngutitsigumajuk atimminik Kaujijamajautuappat atigusigilauttanganik sugusiudluni.

Asiangngutitsinik atimmik nalliagutuinnak asiagut pigialik tatailluni tataigutimmik ukununga Vital Statistics Division of the Newfoundland and Labrador kavamanganut.

Tàmna inuk inosimagialik Newfoundland Labradorimillu tamakkunani 6 takKet sivungani tataikKâgani atimminik asiangngutitsigiamut. Tataijuk 19-nanik jariKagialik ungatânullonnet taimâk pigiamut. Sollu tataisimajuk 19-nanik inosunnisauppat, angajukKânga ugvalu maligatsatigut paitsijuk pijagetsiagialik piusiugiaKajumik.

Sunainnâ maligatsatigut piusik asiangngutitsigiamut kiap atinganing?

Sollu maligakkut asiangngutitaugiaKappat atik, tataijik tataigialik nammatumik taitaigutiup alakkasâjanganik, pitagejausomik the Vital Statistics Division. Tamakkua Vital Statistics oKaudjiniattilugu sunait asingit alakkasâjait atuttaugiaKammangâta, ammalu akiligialinga sunauniammangât taitaigiaKaguni.

Sollu kina Kinippat maligatsatigut asiangngutitsigiamut atigusimminik, angutik/annalonnat sivullimik inulimânik Kaujitsisialet atuniattaminik atigusimminik tamâni Newfoundland Gazette atuaganginni (takullugu oKautjisot Kaujisauninni tajjani "Resource" nâninganettuni atuagaup). Tamanna pijagettaugialik ununnisauninagit 2 takKet sivungani tataikKâgani ukununga Vital Statistics. AkiligiaKagajammatt atuagannut ilijauguni Gazette-mut.

Atittâtitsigamik Sugusinnik

Tâpsuma sugusiup atinga pimmagiutillugu allataugialik pijagetsialugu tataivinga Return of Berth alakkasâjanga pitâgijausok ukunangat Vital Statistics. Ammalugiak ilangani pitâgijausongummijuk katimmavinnit amma pijagettausongulluni tamâni pimmagiuujumit sugusik battitaummat, battitaulimmat, ugvalu tapsumunga taimâk pitsainatumut atittâtaummat.

Sollu angajukKâmagingit katititausimappata, sugusik airtutausok anânangata atigusinganik, atâtangata atigusinganik ugvalu tamainnik atiguseginnik atautiKatillugik. Tamâgalak, Kanga angajukKâgik katititaummmânik amma atummânik tapsumingsainak atigusimminik, atusok atugumajammunik nallianituinnak tajjaujunik sivulliuKajuni.

Sollu angajukKamagingit katititausimangipânnik, sugusik tunitsiviuniadluni anânangata atigusinganik

– angajukKâgik tataigesimappânilli taijamik Asiangungutitsigiamut Atigusinganik (DPS alakkasâjanganik). Tamna DPS alakkasâjanga pititsisok aippagellutik angikatingenneginnut angajukKâgik atuttaugiaKammat sollu tamakkua angajukâgik angitiniappânik tâpsumunga atinganut angutingata atuniappauk sugusiup inolimmat allataukKulugu. Tamatsumona atugunik DPS alakkasâjanganik, angajukKângit amma pigumagunik atugajammijut anânangata atigusinganik , atâtangata atigusinganik ugvalu atautiKatillugu tamainnik atigoseginnik. Tamammik angajukKâsiamagegik sainnigiallek ammalu nammatumut takunnâtaullutik sainniligunik. Sollu nallegik, ugvalu tamammik angajukKâsimmagek inosunnipauppânik 19-nik, tapsuma sugusiup anânsianga/atatsiangalu amma sainniKujaugajammijok DPS alakkasâjanganik.

Kanuk Asiangungutitsisongujon Sugusiup Atinganing?

Sollu angajukKâk kajusippat asiangungutitsigiamut sugusingata atinganik siagu allatausimaliggettilugu atinnut,

piusiugialik kamagijaunialtillugu tapsuma sugusiup atinga kenaulammangât inolimmat. Sollu, sollulu angajukKâmagegik sugusiup katititausimaligunik angitituinnalugatik aippagek atugiiallagialek atinganik asiangngutitsigiamut. Sollu aippanga aukappat, aippanga idluatsaivimmogajattuk apigigiattuluni idluatsajimik angajukKaunikkut atinganik asiangngutitsigumanimmud angittaungikaluguni aippaminut. Nalunaititaugialik tamanna atimmik asiangngutitsinik piugjanganongâgialik sugusiup. Kanogijaunninga ikKaumajaugialik tamna sugusik 12-nik jâriKappat ugvalu ungatânut, tapkua angitutigijanga atugialik asiangngutitsinik kajusikKâtinnagu.

Sollu angajukKâmaget sugusimmud katititaulautsimangngpânnik, angajukKâk maligatsatigut tigumianimmud tataigajattuk asiangngutitsinimmud atinganik. Sollu tigumiappânik tamâmmik, angitutigialek tamammik angajukKâgik atugiiallagiaKakKotok.

Ilonnatik alakkasâjait atugialet tamatsumunga asiangngutitsigiamut atinginnik pitâgijausot Vital Statistics-nit.

ANGIGGAMINUT KANTRAKKET

Angiggamut kantrakkik angituijuk akungani maggok inok pijok, ugvalu pisimajok, aippageligamik. PitaKavuk pingasunik illunganut kantrakkitâgijausonik. Ukuangujut: katititaugamik kantrakket, illumeKatigedlutik angitugijaujut, amma Kimaigajagunik angituitsanik.

Angiggamut kantrakkik sugiallataugunnangitukket Ilduatsaivimmu kamagijaudluni piusiusongummijuk ukunani Family Law Act, maligatsasuanginni, sollu allatausimallutik adjinginni piulimajaudlutik ukutigona Unified Family Court ugvalu Trial Division Puttunippângujop Ilduatsaijop. Una Maligatsasuak pitâgijausok ukutigona House of Assembly paginângani Government of Newfoundland Labradorilu Kagitaujakkut (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>). Tamakkua Ilagenut Maligatsait Maligatsasuanga Family Law Act taisiluannilik tamanna angiggaminut kantrakkik sugiallataugunnangitukket atuttaugunnangituk kisiani allatausimaguni, ammalu sainnitausimalluni pilinnut takunnâjuKatillugulu sainnitillugit.

IkKaumajaugialillu tamna angiggamut kantrakkik nalâgummagik tajak –kantrakkimik. Sollu nallia siKumitsipat maligiaKajammunik angitummi, angutik/annalonnat akilegiaKagajattuk siKumitsiguni ugvalu, piluattumik maligialminnik sunanik pigialminnik. Tamanna tukilik angutik/annalonnat pikKujaugajattuk Ilduatsaivimmu atugiaKanninganik piusiukKujaujunik kantrakkigani.

Tamakkua pingasut atuttausainaluattut angiggamut kantrakkini amma piusigualet ukuangujut atianettuni:

Katititausimanimmu kantrakket

Katititausimanimmu kantrakkik ilijausok sivungnani taipsumanillonet katititausimaliguni. Tamna kantrakkik taisijok Kanuk aippanga aviukKainialimmangât katititausimanimmik siKumitsipat, ammalu Kaujitisiluni nallinginnik nammigijammunik piKutigijanginnit. Sunait taigajattangit sollu aippanganut ikajutsijaugutet

amma isumagijauuattut mitsânut suguset, tavalu kisiani piusigialingatut tikilluni. Tamna katititausimanimmu kantrakkik takutsauluattunik isumagijaujunik sollu ilinnianimmu ammalu ilinniagi allagutitsanginnut suguset, tavatualli AJUTTUK kamanimmu isumagijaujunik tigumianikkut aiviusongujunillu taipsumani katititausimannegek avittaupat. Tapsumani tigumianimmu amma aiviugialennut piusiKalippânik, piunippaunikkut isumagijaugialet sugusinnut isumagiluallugit amma kisiani nalugijaugunnailutik taipsumani Kimaippat nallia ugvalu aivutigiaKaligunik.

Tapsumunga katititaummânik kantrakkik maligatsatigut Kilatusimanilik, sainnitaugialik tamainnut ammalu takunnâjuKagiaKadlutillu. Tamammik tuitisiviullutik imminik maligatsatigut oKaudjutaunimmik, kisiani, angutik/annalonnat oKaudjutaugumangipat pivitsautikkut sainnilugu “pigumanginiup” alakkasâjanganik.

Katititausimallutik kantrakkik allatausok Ilduatsaivimmi, tavatualli allangikaluappat. Tamnamagik kantrakkik maligatsatigut Kilatusimanilik nalliagut nalliagongikaluappalu allataugusinga. Piulimajaujatsak piulimaffisiami sollu piulimaffingata idlivialuani.

Co-Habitation Agreements IniKatigennimut Angiutingit

Sollu kinakkok inoppânik Kanuitsautigatit piusimminik, katititausimagatillu, iniKatigennimut angituisimannik atusonga katititausimangikaluagunik kantrakkikKagunik. Unuttumaget kinakkok inoKatiget allatausimagatit isumaKasot iniKatigegiamut angituidlutik sutagga kinakkok atugiaKagiallangitok taimatsainak pivitsaKagiamut sollu katititausimajuttit tamakkutigona maligattit (KaujisauteiKagiallaKavuk tamatsumunga ilangani ALLATAUSIMANGITUKUT MALIGATSATIGUT ILAGENNIMUT (COMMON LAW RELATIONSHIPS). IniKatigennimut angituk iluingatitsisok

tamakkuningatsainak taijaujunik, ammalu tapsumingatsainalu atuttaugiaKangitunik, sollu taijaukKaujunik katititaisimajut kantrakinginni.

katititaujuKammat, tamna iniKatigennimut angiotutituk kajusisok katititaujuk kantrakingatut kisianiili taimalluasiak nukKatitauagajappat allataullunilu.

Sollu ilonnatik angigganginnut kantrakket, sollu angiotituk atugiallagialik sainnitaulluni ammalu takunnātuKalluni amma tamammik oKaudjutauaglek maligatsatigut oKaudjuitimmit.

Aviutigamik Angiutingit

Taimpsumani kajusigunik aviutigiamut, unuttumaget isumagigialingit akKisugiaKasot. PiusiKasongugajattut immaKâ akKisugiangit maligatsatigut idluatsaivimmu ailugatik, akKisuillutillu alakkasâjangit aviutinimmut angiotingit. Sunait kamagijausimajut angiotinginni ilaKasongummata tigumianimmut amma aivigigialinginnut suguset, ikajutsijaugutinginnik akileppata, aviutinilu piKutinginnik amma akiliatsangit, ilaKatillugillu asinginnik isumagijauniattunik mitsânut akKisuinimmik sunatuinnat angiotillutik.

Sollu aippagek Kemaigutigiasippânik piujukut piusiKallutik, kamaKatigetsiasok immaKâ unuttumagigalannik isumagijammunik tamammik. Taipsumani kitsanattunik pitaKaniammata, taimaigaluattilluguli, amma satusainnikut aviutigasualigamik angiotutsiasuagaluanunik uKumaittumagiugjammata. Ilangit inuit angiotigajammijut ilanginnut Kojanātuinnagumannikut “pijâgesâdlagasuamat.” Taimaigaluattillugu, ikKanammagittuk ikKaumagiamik taipsumani aviutigennimut angiotigamik sainnilugu, uKumaimmagigajagivuk asiangngutigiana, kisimili aippagikKaujat angippat asiangutitsigiamut.

Allât sollu aippatit atuinnaguttiitimik akKisuisonugaluattillugit imminik, pimmagiuviuk piusiuniattumik sivungani sainniKânagu, tamammik Kinijok immingolingagumallutik maligatsatigut ikajusomut oKaudjutaukKudlugik.

IkKanammagikKulu Kaujiamigiamut aviutiup angiotinganik allalugit. Sollu siagugiak nalliattuinnak kajusigajammânik

akigattugiasigiamut angiotimmik uKumaigilgamiuk nalunangitukut angiotausimajunik aviutisimaligunik angiotigedlutik allatausimangipat.

Ammalugiak ikKanagivuk pitaKagiamik angiotimmik allatausimajumik sugiallataugunnaniangimat. Tamanna angiggamut kantrakik amma angiotik asiangutitaugiallapat ugvalu pigumajaungipat angiggamut kantrakik sujausonguppata kisiani allatausimatillugu, sainnisimallugu tamakkununga pijaujunut amma takunnâsimajuit tamânetillugit.

Sunagalait tamângunitsak kamagijauluagikaKattatut aviutijuaKallimat angiotigedlutik ilaKaKattatut ukununga:

- Kinakut iniKanialimmangâta ilaget illungani ugvalu sollu aullaitaunialimmangât;
- Kina kamagiaKanialimmangât akilejuKagiaKalippat illumut (sollu, illumut akiliusinginnik, akKisuttaugiallagiaKalippat, ugvalu takKitamât kamagijaugialet ininganut);
- Insurancengita maligatsangit amma ilagiallangit (sollu, kina akilenialimmangât ilagiallanginnik, kinakut Kimaigivunialimmangâta pitsanginnik);
- Kina kamanialimmangât akiligialinnik
- nallia nallinginnik pitâniialimmangât piKutinnik, sollu motakanganik, illop pitanginnik, nâlautinginnik, aullâvinganik, asinginnilu;
- aippanganut ikajutsijaugutinginnik;
- tigumiannimut, kamagijautsianinginnut, amma aivigigialinginnut suguset;
- pivitsaKagiamut namogiaKammangâta ilinnianimmut amma piguinimmik sugusinginnik;
- piusikkut Kanuitsaniangimata angiotimmik sollu piuset asiangupata;
- asingit kamagijaugialet atugiallagialet akKisuilippata piusigiKattataminik

As with other domestic contracts, both parties must sign and have the agreement witnessed.

Sollu ammalu asingit angiggami kantrakket, tamaita sainnigialek amma tapsuminga angiotigijammunik takunnâtaugialek sainnitillugik.

Kanunginna Angiggamut kantrakkik Piulijautuinnagajattong?

Sollu, atugiasiguvit angiggamut kantrakimik, aippanga ippinialippat nammasinginimmik amma aippanga angitiKatillugu, kantrakkik asiangutitaugajattuk allatausimalluni angitigetillugik tamammik atuniattok. Ammalugiak, piusiKakKujaujulli tamammik oKalaKatiKaKullugik inutollutik ikKatuijimut sivungani angitukKâgatik asiangutitsigiamut tapsuminga angitummik. Sollu aippanga angitiKagumangipat asiangutitsinimmut kantrakkik pigumalippat, taipsumani kantrakkik tunijausok Idluatsaivimmut piulijauniammat ilonnanga ugvalu ilanga tamaunga. Taimâk tukiKajammat tâmna idluatsaivik Kujanâtuinnagajattuk kantrakkimik, ugvalu ilanganik, taimâk isumaKaliguni adjigettisigunnainninginnut. Tamna Ilaget Maligangita Maligatsasuangit the Family

Law Act atummagisok tamakkuninga piusinnik tamnalu angiggamut kantrakkik piulijautuinnagajanninganik. Sollu, angiggamut kantrakkik piulijautuinnagajattuk sollu:

- Aippanga oKaudjiKaungipat aippaminik mitsânut pimmetet piKutinginnut ugvalu akiligiaKajunillu taipsumani kantrakkik akKisuttaumat;
- Aippanga tukisisimangituk piusinganik ugvalu sugajammangâta kantrakkimettut;
- Aippanga sainnidluni angitummik sutagga angutik/annalonnat kappiasâgisimammat , ugvalu
- Tamna kantrakkik adjigettisingimammat.

Sollu nallingit Kullianettut atuttausongugajappata, tamna Idluatsaijuk piulitsigajattuk iluingatillugu kantrakkik ugvalu ilatuinnanganillonet. Tamna idluatsaivik amma pisok piulitsiluni kantrakkimik sollu Kujanâtuinnasimappata sugusimminik.

AVIUTINNIK

Aviutinnik maligatsatigut pijagegutik katititausimanimmut. Aviutinnik sakkuititsiKattangituk tamakkuninga ilagijajuniek ilonnâgut pisonginnik. Aippangit suli pitaKagialet ikajutsiugutinginnik nallinginnut sugusingita katititausimadlutik amma, ilangitigut, tamammik kamagigiamut imminik. Ajummiujullu aviutinnik pisongutitsigumanginimmut nalliagut aippanga pivitsanianninganik takugiamut angutik/annalonneet sugusimminik. Taimâtuinnak najititsisok maligatsatigut ilagesimannigenginnik sakKilauttunik taipsumani maggok inok katititauummânik.

Canadami, aviutinnik aulatauKattatuk ukununga the Divorce Act Maligatsasuanginnut, tamna federallik maligatsak. Tamna Maligatsasuak atuttausok ukutigona the Department of Justice (Canada) Kagitaujangitigut (<http://canada.justice.qc.ca>)

Sunainikkua Atuttausot Aviutigumanimmon?

Tamna Aviutinimmut Maligatsasuak The Divorce Act oKajuk tamna aviutinnik tunijausok Kanga sakKijukKammatt "katititausimanikkut siKumitsijukKammatt." Nalunagunaininganik siKumitsininga ilijaummat, takujaugialik Iduatsavimmut tamakkua atuttausot aviutigiamut atuttausongutillugit Aviutinimmut Maligatsasuanginni atuttausonguninginnik. Avitsigiamut tunijausok solum atausik ukutigona sakKititaiusimappat:

Aippangit inommata aippagegatik Kimaisimalimmalu atautsimi jârimi. Ajunnangjnippâk nalunangininga amma oKattausainatullu aviutigiamut.atullugu. Tukigingtangali tamanna maligatsatigut aviutisimanimmut angitigijajuninga ugvalu allât aippangit inosimappata asiani illumi. Atugiallagialituinnak nalunaniangimat Iduatsaivimmut tamakkua aippangit inosimajut atautsimi jârifuluttumi. Ahâllu, ajunnuakKuk nalunajajigiamut solum aippangit nukKagumangipata inogiamut tapsumanitsainak illumi. Sollulu akKiumippata unuluani 90 uvluit, tavatualli nukKaujigumangipata aviutigiamut, atautsimik jârimi Kimaisimannik

pigiasigiaKanaligemmitillugu.

Aippanga siKumitsimat aippagenimmut

Aippanga aippaminik pinnisimajuk timinganik ugvalu isumalukaKatiluadladlugu sugiallagunnaugnaidlutik inogiamut ilagedlutik

Sollu aippangit inoppata aviutisimadlutik Kimaisimadlutillu, taitaigutik aviutigiamut tatattaugialik tagvainak. Aviutigiamut tunijaugajangituk, kisiani Kimaigutisimalippânik atautsimi jârimi, ugvalu taimaisimalippânik tapsumani atautsimi jârimi asingit atuttaugialet aviutigiamut tamâneppânik (sollu, Kimaippat aippaminik, ugvalu isumangagut/timingagullu pilukasimajappat)

Kina Tataisok alakkasâjanganik Kimaigumalluni?

Tatainnik aviutigumanimmut Newfoundland Labradorimillu, tataijuk inogialik Canadami. Ammalu, nallia tataijuk ugvalu angutik/annalonneet aippanga inosimagalik Newfoundland Labradorimillu suvailfani takKini taipsumanillusiak sivungani taitaigutunga Kimaigumanimut taitaigiasimmat.

Tamna tataijuk aviutimmik tajak tataijumik Kimaigumadluni. Aippanga kiuttik.

Tamna inuk taitaKattatuk Kimaigumanimmut pidjutigidlugu asianesimanninga ugvalu napkiniKangituk tânnasainnaugnangituk pisimanigâttajuk siKumitsidluni piusinnik tamakkuninga.

Kanuk Tataisot Alakkasâjamik Kimaigumanimmon?

Tataigiak aviutigumanimmut, tâmna tataijuk atugiallagialik pijagegutisialugu Iduatsaivimmut alakkasâjanga tajak Originating Application taitaigutinganik. Tamna alakkasâjak pitalik unuttugalanik pitanginnik tatattaugialik, ilagillugit uKatsiajut mitsânut katititausimanimmut, pidjutigillugillu pigumanimmut aviutigiamik, nallialu aippanga amma/ugvalulonnet sugusimmut ikajutsiutingit pigumajaumangâta, asingillu tajausot sunagalait.

Idluatsaivik tunitsiviugumagajattuk adjigengitunik alakkasâjanik, ilaKatillugit katititaugamik nalunaikkutanganik.

Asianguvuk amma alakkasâjak pijagetsiasimatillugu una taijak Kaujisiutik kiugialimmut (Notice to Respondent). Alakkasâjammijuk Kaujitsiutik aippanganik aviutiganimmut tatatausimajuk, amma sollar angutik/annalonnit pigumappat akigattugumappat aviutimmik, kiugialik iluani sidontingita kiugutiffisangita.. Tamammik tamakku alakkasâjait piulijaugialet (ugvalu tunijaugialet) Iduatsaivimmut. PitaKagivullu akigigiaKajanganik. Taisomani alakkasâjait piulijausimalippata (sainnitausimallutik) Iduatsaiviup suliaKattinganut, târna tataisimajuk pitaKasok uvlunik 90 nik tunitsigiamut aippaminik tamainnik alakkasâjânnik. Tamakku alakkasâjait tunijaugialet aippanganut aitsiamagilluni, kinamukkiak asianut tataisimajop. Târna tunitsisimajuk (aittuusimajuk) tamakkuunga alakkasâjanik aippanganut, pijagegialik tatailluni Nalâgut Atuttaugialinnut nalunganiangimat idluatsaivimmut tamna aippanga oKautijausimanninganik nalunangituk pidlugu aviutinipiup piusiginiattanginnik. Tamna Nalâgut Atuttaugialet piulijauullutik (ilijauullutik) Iduatsaivimmut.

Sollar kiugialik aippanga inoppat Canadami ugvalu United States angutik/annalonnit 30 uvlunginni kiugialik aviutigumanniup tataigutinganut uvlungani tunijaujammut. Sollar aippanga silatianeppat Canadaup ugvalu United States, angutik/annalonnit 60 uvlunginni kiugialik. Tamna kiugialik aippanga oKaudjigialik Iduatsaivimmik piulijaukKulugu alakkasâjak kiugutinga. Sollar tataisimajuk pigumappat aippaminut ugvalu sugusinnut ikajutsijaugutinginnik, tamna kiugialik aippanga tunitsigialik asinginnik alakkasâjanik sollar kenaujangitigut alakkasâjanginnik.

Sollar aippanga kiungipat allatausimajunut ugvalu salakkumautitsanginnut pigumajammunik, tataisimajuk aippanga pigiasisok tamakkuutigona akigattugiaKangitukkut aviutigiamut. Kajusituinnalugu piusiuagajattuk.

Tamna kiusimajuk aippanga kajusisok akigattunimmut atuttasotigut aviutigiasimmata ugvalu salakkumautitut nallingitigut pigumajangit nallinginnik sugusinnut, ikajutsijaugutinginnut, asinginnulu. Tamanna taijak akigattunik

aviutinimmut. Tamanna akigattudluni aviutinnik tukilik târna aippanga tataisimajuk aviutigiamut nalunangitunik pitanginnik tatatausimajuni takutitsigialik aviutigiasigunik. Tamnalun nalunangitukkut Kaujitsigialik pidjutigillugit aviutigigiamut tamânetsiamagigiaKanninginnik amma/ugvalu tunitsiluni takusanik sollar summat tigumiannik ammalu/ugvalu ikajutsiutet isumagijaummangâta. Tamna kiusimajuk aippanga pivitsaKanialittillugu ilitiluni sanianut angutiup/annalonnit piusigigumajanganut amma. Takutsautillugu tusâttauningit Iduatsaivimmi oKalatiKaluaKattatut tigumianimmut ikajutsijaugutinginillu. Sutsialautsimangitut tapkununga pitilugit aviutigiamut salakkumautijuKalimmut.

Taipsumani salaKasimaliguvit aviutinimmut tunitsiviuniakKutit Nalunaikkutamik Aviutinimmut. AkilegiaKagajakKutit Iduatsaivimmut nalunaikkutamnik.

Sunainikkua AgviaKattatut AviutijuKagasuaimmân?

Allât sollar nammanigijaujunik pitaKalimmut aviutigiamut, sujasot ilangit sollar pigunnangituissot aviutigiamut tunijaugiangit. Tamna Iduatsaivik tunitsigunnangituk avitsigiamut sollar aippaget atuinnaguttisimangipata alakkasâjanik atuttausonik nammatunik ikajutsiutitsanik nâmmatukkut mitsâgut nallingita sugusigilauttangit katititausimadlutik ugvalu sollar nallia nalâgut ajusimajuk idluatsaivimmik pidlugit sunait aviutinnut kamagijausonguniammangâta piusiuugumajuk tuaviluattukut.

OkâlautigijaukKauningagut sivullimik, asia amma agviasok aviutigasuannimmut piusik unaujuk utiutigumanimmut iluani 90 uvluit sollar aviutigumannik pigumajauppat isumagillugit piusigijausimajut Kimaigutigiamut. Siagu Kimaigutisimaligunik, aippagek inoKatigegajattok kingungani tikillugu 90 uvluit sivungani idluatsaujuk isumaKakKâtinnagu atautsimi jarimi Kimaigutigesongunneginnik nukKatitaukallaKâgatik. Sollar aippagek ilangani utijuKasimavuk unuluani 90 uvluni, tavalî utigumanialdluni aviutigiamut, tamna atausik jarimi Kimaisimannik pigiasigiaKanialigemmitillugu.

TIGUMIANIMMUT AIVIGIGIALINGINNULU

Taipsumani angajukKâgik inoKatigemâninik allatausimangitukkut aippagennimik ugvalu katititaisimammaginnikut, tigumiannik sugusimmik isumagijautsainangituk. Taimaigaluattilugu, ilagennik akungani angajukKâgik avippânik Kimaigutillutillu amma/ugvalu aviutillutik Taipsumaniuluak, kajusiutigengningit sakKîtaugalet mitsânut kinakkut sugusiup/set iniginialimmangâgik

Tigumiannik maligatsatigut atuttausok mitsânut sugusik nanenialimmangât ammalu kinamut kamagijaunialimmangâta kajusiutummagittunut pillugit suguset. Sanannik piusigiaKajanginnik suguset tigumiattautiluk nalugunnailugit uKumaimmagigajammat taipsumani ilonnainut ilagennut, ilagijangillu angajukKângit, suguset amma ilannânginnut asingit ugvalu Katangutinginnut. IkKanammagimmijullu oKaudjigiamut ikKatujimik Kaujitsianiammata angajukKângit mitsânut angajukKâginalimmangâgik pivitsaKatitsigiamut amma piusigisoginiattanginnut.

Avigigialinginnut ilingajuk pivitsait tigumia-lugatik angajukKâmut pulâgiaffigituinnaKattalugit amma takugiattusimallugit sugusik/sugusellonet. Aivigigialingit amma ilaKammijuk pivitsaKanimmut apitsugiangit tamakkuninga sugusimmut/nut ammalu Kaujionsgullutik mitsânut inosiKatsianingit, ikajutsiutigiallaKanningit ammalu ilinnianingit asinginnulu. Sollu angajukKângit angitiniappata sidontiginiattanganik ammalu nani aiviusongummangâta, kajusiutiKasot ilonnanganut isumagiluattaminut. Taimaigaluattillugulu, sollu kajusiutiKannimut ajuppata, tamna Iduutsaivik akKisuingagajattuk “aigiaKanningit Kangaunialimmangât”.

AigiaKavita Iduutsaivimmut kajusiutiKagiamut tigumianimmon?

Sollu tamamik angajukKâgik kajusionsguppânik mitsânut tigumiannik, aigiaKagajangitok immaKâ Iduutsaivimmut. Tigumiannimut kajusiutausok akunganginni angajukKângit ugvalu kamajinginni sugusik/set sollu angitugijappata ilonnatik pigumajut. Sollu angajukKât kajusigunnangipata,

allât ikajuttaugasugaugunik ikajuttimut, isumagijajuk akKisuttaunialittilugu Iduutsaivimmi.

Kina tataisok alakkasâjamik tigumiagumanimmon?

Sollu tigumianik amma aivigigialinginnulu angitugijajungipat angajukKânginnut kamajut, tataisot alakkasâjamik Iduutsaivimmut. Atausik angajukKâk akigattusok aippanganik angajukKâganik tigumiagumanimmut. Sollu, atâtaंगा tataigajattuk alakkasâjamik tuniniallugu Iduutsaivimmut tamakkuninga sugusimmik/nnik inoKatigigumallugit anânanganilungituk. Ugvalu anânanga taimatsainak adjigalanganik tataigitummik tunitisok Iduutsaivimmut.

AngajukKât tapkuatolungitut tataigiamut tigumiagumanimmut. Sollu, sollu atâtatsianga anânsiangalonnep pigumagunik sugusimmik/nik inokKulugit tapkunani, tataiKataugajattut tuniniallugu Iduutsaivimmut. Sollu angajukKânga atâtsianga/anânsiangalonnep apigiutiKagumagunik mitsânut tatattausimajumut Iduutsaivimmut tigumiagumanimmik, tamna idluutsaivik oKautijaugialik.

Kanungikkua tigumianimmut kajusiutigijauKattaton Iduutsaivimmi?

Taipsumani tigumiannik tusâttaumat, tamna idluutsaivik tusâniattilugu Kaujisautinnik mitsânut piusigijanganik ammalu kajusiutiKaniaililluni piunippâgoniattumik pillugu sugusik. Taipsumanilu tigumiannik tusâttautilugu amma KaujikKâlugu Katsinik sugusiup jâringinnik, tamna idluutsaivik amma tusâgumajanginnik piusigigumajanganik sugusiup.

Sunaummangâta Tigumianiup Piusigigialingit

Tagga ukuangujut piusigiallet sunaummangâta adjigengitut tigumianimmut akKisuttauningit Newfoundland Labradorimillu.

(Uvak) Imminik

Inutodluni tigumiagamut akKisusimajut, tamna sugusik/set inoKatiKaKattasot atautsimi angajukKâmini. Tâмна angajukKâk imminik kamasok akKisuigiamut pimmagiujuunik kajusiutinnik tapkununga sugusimmut/nut. Tamannali tukiKatsainangituk tâмна aippanga ajugajanninganik sutagga aippanga angajukKâk tamânguluak tunitsiviuKattatuk aivigisogillugu

(ii) Tamainnut Tigumiattaunik

Tamainnut tigumiattaunik tukilik tamakkuva tamammik angajukKâgik pimmagittunik kajusiutillullutik mitsânut sugusik/set ikajuttigegajattok. Tamannali tukigigajalungitanga tâмна sugusik inonianninganik tamainni angajukKâmini taimatsainak sidontini. Imâlli, piusigigialinga akKisuttaumat sollaru tamainnut angajukKâgennut ugvalu Iduatsaivimmut kajusesut Kanuk akuniutigijuk taipkunanegajammangât tamainni angajukKâmini. Inigilauttanga sivullimik sugusiup/set iniujuuk sugusik/set inigitsainaluattanga tamânguluak.

(iii) TigumiaKatigengginik

Sollaru maggopânnik ugvalu ununnisauppata suguset ugvalu ununnisait inommata tamainni angajukKânginni. Tamanna piusiusok tigumianimmut takutsauKattasiangimaggittuk.

Adjigengitukut Aiviusot AkKisuttausimajut

There are several types of access arrangements: PitaKavuk adjigengitugalannik aivigialinginnut akKisuttausimajunik:

(I) Kanuippângituk

Kanuippângituk aivigisongit akKisuttausimajut tukilet tamakkuva angajukKât tigumiangituk, ugvalu inongituk sugusimmi/ni, akKisuisot sidontinginnik takugiamut sugusimmik, nik oKaudjilutik tigumiattumik angajukKânganik. Tamannali tukiliugaluk tamakkuva angajukKât sugusimmut suliaKatigegajanneginnik tamna sugusik tamânegajammât tamainni angajukaKâmini Kanga piunippaulimmat ilagenginesonguliguni. Tamanna Kangatuinnak akKisimasok tamaimmat tamammik angajukKâk

ikajuttigegiaKanalillutik tamatsumunga.

(ii) Kangautsiamangât

Taimaittuk aivigigiaKanninga, akKitausimajuk Iduatsaivimmut ugvalu angutiimmânik akungani angajukKâgik, pitaKattisok sidondimik angajukKâgik aisonguniammangânnik sugutsimut/nut angutimmik annamillonet paitsisonguniammânik.

(iii) Kamagijaullutik Aisot

Taimaittuk aviugutik, akKisuttausimappat idluatsaivimmi ugvalu angutiuisimappat akungani angajukKânginnut, sidontinga akuniutigijuk angajukKânganut ilaKanninga sugusimmik/nik tamânettuKagialik asianik inummagimmik. Tamagalak, kamagijimmik inummagimmik atinga allasimatillugu piusiuKujajumi ugvalu angutiugijausimajumi.

Sollaru tigumiagutiKagama oKaudjigiaKagajakKinga aippanganik angajukKânganeng sivungani aullaKânanga?

AngajukKâk oKaudjijutsauk ikKatuijimmik sivungani aullagamut oKalautiKaniammât pillugu angutik/annalonnet maligatsatigut pivitsanginnik amma kamagijaugutinginnik. Sollaru pitâsimaligeppat tigumiagutinginnik ugvalu tigumianninginnut angutiuisimajunik, tamanna apitsogutik immaKâ kamagijausimaligekKok tamakkunanani alakkasâjanginni. Angisimappat aippanga angajukKânga pitâgijaugialik sivungani tigumiattuk aullaKâtinnagu natsaluni sugusimmik/nik. Sollaru pitaKangipat tigumianimmut alakkasâjanganik ugvalu angutinganik, tamna angajukKâk nogumajuk pitâgialik pikKujaugiamut tigumiangitumit sivungani sugusik nokKânagu. Sollaru tamna angajukKâk angingipat, tataigutik akKisuttausok Iduatsaivimmut piKujauinnimut noniannigâllugit suguset. Tamna Iduatsaiji isumaKanalittilugu unuttumagikkut nalâguttuk tapkununga kajusigiamut tamanna notsigiak aukattauniammangât aippanganut angajukKâmut aiviginiattanginnut ugvalu tigumianiuup pivitsangitigut, amma nottisinnik sugusimmik/nik piunippauniammangât sugusinnut.

ATATATSIANGATA/ANANATSIANGATALONET PIVITSANGIT

IlaliuKatigennik akungani anânatsiangata atâtatsiangatalonnet amma tamakkua ingngutangata/ngit nâniKalungituk aviutiKajuKammat ugvalu Kimaigutimmânik angajukKângit. Tamâgalak taimaittuKammat, ilagenningit nukKaniangituvivungngatut. Solluli taimâk pingipata, atâtsiakungit Kaujitaugialet pivitsaminik mitsâgut maligatsaKanninganik.

Tamakkua maligatsait kamaKattatut sugusinnik tungavilet sunait tungaviummangâta “piunippâkkut kamagigiangit.” Kisianilu oKaudjuilutik atâtsiakuminik piujogajangipat, tamângulualli sugusimut piunippâkut piijauninga KojanâgijauKattangituk

ilagenninginnut pidlugit. Suguset pivitsalet ilonnâgut nalliniup ikajutsiutinginnulu pitâsongullutik amma ikKanalluni inonninginnut, ippinianninginnut amma imminik pivallianinginnut pitaKannikut atatatsiaminik anâtsiaminillunet inonimmini.

Sollu kina uKumaitsalippat aivigigiangit ingngutanga/ngit, pikKujaujut tamna angutik/annalonnet oKaudjuigiattugiamik ikKatuijimut maligatsatigut piusigisomminik. Tamna atatatsianga anânsiangallonet isumaKagajappat tataigiamut tataigutimmik Idluatsaivinnut aivigisogillugit. OKaudjituinnanik ilagiallaminik isumagijautsainaluattut piunippâkut kamagigianga sugusik.

AVIUTINNIK INIMMINIK

Taimaigaluattiluguli aippaget nukKaujigajangitok satusaigumagunik tatattausimajumik alakkasâjamminik.

Tamakkua maligatsait isumalet tamanna ininga pisijausimajuk aippagetillugik pitâttausimajok tamainnut aippagenut ammalu katititausimadlutik siKumitsimânnik tamakkua ininga avittauniatillugu adjigettilugik. Tâмна piusigijausimagasugijak Kaujimadlugik tamammik aippagek piusigisimajâgennut katititausimadluti – atudlutik piusitut kenaujait, sugusik paigijautillugu, angiggamini paigijaudlutik amma asingitigut.

IkKanammagigajagivullu ikKaumagiamut, taimaigaluattilugu, ilonnatiungituk piKutittit isumagijaugajattut “katititausimannikut piKutiunnanginnik”. Ukuangujut piKutet isumagijauKattangituk katititausimannikut piKutiutillugit:

- Aittosiat, Kimattait Kimagumâjamminut, angjutausimajut ugvalu piullimajaujut, kisiani sollu piKutet atuttausimappata ilagenut ugvalu atuttausimappata pisigamik ilaget piKutitsanginnik;
- Ilagenut Kimasimajangit;
- Imminik ânnimat tuniggusiat-kisimiungituk ilangit akiliutaugutiuKattatut kenaujaliugutinnut asiujiappata, sollu suliaKadluni akiliutiigiKattalauttangit, asinginnulu;
- Namminingit piKutingit;
- Kenaudjaliunnimut piKutingit;
- PiKutittit taisimangiluattait tamakkunani katititaugavit kantrakkingani;
- PiKutittit pitâgisimajattit aviutisimalidlutik.

PitaKagivullu atuttausonik adjigengitunit, pitâgijausonguppata nalunangininginni kamagijait. Sollu, aippanga pitâppet angiggamik atuttauKaujumik katititausimadlutik, isumagijaugajattuk katititausimaninimmut piKutigiallangu amma atuttausok aviutinimmut. Ilagiallangu, sollu aippanga takutisisok ikajusimanninganik aippagek kenaudjanimmut suliaKadlutik, angutik/annalonnet

KinugajakKotok avillutik kenaudjasimanimmut piKutingitigut.

Kina namminiKavâ katititausimadlutik PiKutigilauttaneng?

(I) katititausimadlutik Angigganganing

Tâмна katititausimadlutik angiggak angiggaujuk amma nunak aippagek atulauttanga katingadlutik sollutut ilagennimik. IlaKatillugu illumik, trailer, mobile home, amma condominium. Tamammik aippagek piKasok adjigemik atullutik katititausimalaugamik pigilaugaluappauk aipatuinnangata, Kanuk amma Kangulu pitâgijaulaugaluappat, ugvalu pisilaugaluappat kisiani atimmut ataatsimut. Katititausimajut aippaget namminilet angiggamik tamammik atudlutik, taimaimmat adjigenikkut namminilek pivitsangagut iningata.

Sollu aippâ ajuligajappat tuKulluni, tâмна Kimajak pitânialluni illumik amma nunanganik taimâtuinnamagik. Ilagigajattanga tapsumunga namminigidlugu tamammik, tamammik tâkkua angiutiugiulek allalugit Kangatuinnak tamna katititausimadlutik angigganga amma nunanga aullaitaugiaKalippat ugvalu akilittuineginnulonnet illumut.

Kingungngani aviutinegik, tamammik aippagek inogajattok katititausimadlutik angiggamini. Sollu atausik noppat, kina nongipat asiangnutitsigunnangituk pegutinginnik ugvalu itikKujingnginimmulu ajuttuk angiggaminut ugvalu alakkasâjaKaganilu imminik piKagamut tapsuminga angiggamik.

Avisimadluni piKattutonek tukilik tamna aippanga inogajattuk angiggami aippangalu namminiKatigegaluaappânik illumeKatigedlutik. Nallinga aippanga tataisok Iduatsaivimmut piKattutonemmik taipsumani siKumitsipat katititausimanimmik tagvali avisimadluni piKattutonek kisimi tunitisiviisok idluatsaajimmut naittumi sidontimi amma nukKavilinnik piusitsanginnik.

(II) Katititausimadlutik PiKutingit

Katititausimadlutik piKutingit ilaKattut inigijanganik illungata pigigialinga nalliutuinnangata aippangata katititausimadlutik. Tamanna ilaKagajattuk illumettunginnik sollaru piKutinginnik ammalu igautinginnik sollaru, motakänginnik, bainkimiutanginnik, suliaKanikkut pitägiallagutinginnik sollaru suliaKagegami kenaujanginnik, ilagiallanginnik ammalu aullagalâgamik silakKijagiattudluni akiliusingit, RRSPs, stocks, bonds, amma aullâvingit ugvalu nunangit aturtauKattatut ilammaginginnut. Tamammik aippagek isumagijausok ikajusimannegik tamakkununga piKutinut amma aviKatauKattatut adjigekkut Kaujimallugu nalunanginganut.

50/50-tut Kupitsinik

Sollaru aippagek angjutingipânnik Kanuk Kupitsinialimmangâmmik ininganik illungata atuKatigesimajammik, tataigitimmik tunitsigajattok Iduatsaivimmut pikKujillutik idluatsaijumik avitsiKullugu piKutinginnik. PiusiukKujatuinnalu ukunangat Ilaget Maligatsangita Maligatsasuanginni tamammik aippagek namminiKammânik katititausimadlutik piKutinik taimalluasiak. Taimaimmat, tatattausimajumi avitsiKujinimmut ininganik illungata, tamna Iduatsaivik avitsisongummimat akinga Kanuk akiKammangât katititausimadlutik piKutinginnut oKanalittilugu adjigetisilluni akungani aippagek.

Ilonnagalanni taimâk pijuni, tamammik aippagek Kinisok imminik maligatsatigit oKaudjutaugumadlutik

ammalu Kaujigumadlutik imminik angjutigumajammimmut sollaru illungata ininganut avigiaKaligunik. Sollaru tamakkuu angjigunnangitut, taimaimmat, tamanna aigiaKanalittilugu Iduatsaivimmut. Sollaru Iduatsaivimmut tamammik aippagek tataigiaKanalittilugik OKasimajammik pidlugu Illungata Ininganut (Statement of Property) ilungaisimajuk amma nutânnik Kaujisiutinik pitâttudlugu nammigijajumut ininganut. Tungngavigidlugit tamakkuu Kaujisautet, idluatsaivik uttunialittilugu avittugiamut ininganik illungata adjigetisilluni. Sollaru atausik aippanga ippiniappat avittausiangininganik ininganik taimatsainak pidluni, angutik/annalomet tataikKujaugajattuk adjigetitausimanginimmut tamatsumunga ininganut illungata. Mitsânulli idluatsaijop tiguppauk tâmna, taimaigaluattiluguli, tâmna aippâ nalunangitumik Kaujijaugialik adjigetitausimanginimmut avittutaummat “idluatsatausiangimanginninganik ugvalu Kaujijaumangngimanginninganillu.”

Idluatsaijuk isumaKalautsimangituk nâlattaunginimmut nallinganut aippagek, ilagidlugu nuliannik asiuginnik, avilimmânik katititaugamik piKutigilauttaminik. Aippanga Kimaijuk angiggaminik pivitsaigutiKaKattangituk taimalluasiak piKutigijammik, tamnalonnet aippanga Kimaingituk sugusinnik piKasok piluattumik. Taipsumani idluatsaivik avitsipat ininganik illungata adjigetisigani ilaKasok sollaru aippanga pijakKumik asikKituinnausimajuk ugvalu igiukKaidluni katititausimangita piKutinginnik.

KATITITAUSIMADLUTIK ININGA NUNAMMINI

Aviutinnik ininganik illungata adjiungituk nunalinnut asinginni. Tamna Allanut Maligatsasuak mitsânongagami nunakKatigenut allait taisingituk mitsânut katititausimadlutik inimaginganut illungata amma pravensiup maligatsalusimajanganik pidlugu katititausimadlutik illungata ininganik tugâlungimat allait nunagjanganani illungata. Tamanna ilonnanga tukiKaluattuk tamanna piusik adjiugajangituk isumagillugu inigijanga. Sollar aippagek inodlutik allait nunangani amma aviutigasualippânik, Kaujimajutsâ tamakkuninga pravensiup maligatsanginnik katititausimadlutik iningjanganut illungit ilingalungininginnik amma Kaujilluni Band Councilimut Kanuk piusiKammangâta.

Ilangit nunamminut isumagijaulaattut Nalunaikkutangit PiKannimut angiggaKadlutik tunitsiviusot alakkasâjannik. Tamna Nalunaikkuta PiKannimut Kaujittisok pivitsaKanniminnik nammigidlugu illunga. Kina pigumaguni tunitsisok Nalunaikkutammik PiKannimut asianut katutjiKatiget ilaliugutinganik. Taimâk sollu tamammik aippagek tamammik katutjiKatgennimii ilaliugutilek amma angitutisimajok kina tigumianialimmangât illumik tunitsigiamullu kinamut Nalunaikkutamik PiKannimut. AngajukKâsuak Indian Affairs and Northern Development-gialik tunijaugiasippat pitâgiamut.

Sollar tamammik angipânnik tunitsigiamut pitâgiamut Kanullonet sugiallagunnataugunnangituk. Sollar Nalunaikkutak Pitâgiamut atinganeppat atausiup aippanganik, tamna atilik aippanga tapsumani pivitsaKasok piKagiamut illumik.

Ilangani katutjiKatigenet tunitsiKattangit Nalunaikkutamik PiKagiamut. Sollar taimâk pippata, tamakkua katutjiKatigenninga pivitsaKasok kajusigiamut nallingit iniKanialimmangâta tapsumani illumii. Sollar tunitsigiasuagjattut aippanganut asianik illumik. Sollar sugusiKappata, katutjiKatigenik angajukKâganik sugusinnut tunitsiKattatut tamânguluak illumik.

Ilduatsaijut pitsatuniliugaluk katititausimadlutik ininganik illungata nunangani. Sollar, Ilduatsaivik sollu tigusigajattuk akinganik illop amma nunanginnut isumagillugit alakkasâjangitigut aviutisigausaligunik piKutinginnut. Sollar atausik aippanga tigumiagunnangipat illumik, Ilduatsaivik Kimattaujmut akilekKujigajattuk akilittausimangitunik tamatsumunga. Tamanna

oKitsainangituk, taimaigaluattiluguli, uKumaimmagigajammat Kaujigiamut akinganik illumut allait nunangani sutagga aullaitaugunnalungimat kinakkutuinnanut.

Sollar aippanga sugiallagunnangidlluni pitâgunnangipat illumik, angutik/annalonnat Kimaingngikalugunik inimminik. Sollar angutik/annalonnat Band –nut ilaliugutiKajuk, tamakkua Band sollu pitâttisigajattut asianik illusanganik.

Tamakkua Ilaget Maligatsangita Maligatsasuangit uttuKattatut ilitatsigasuamut ikajusimanimmut tamaita aippagek katititausimadlutik inimminut adjigettidlutik katititausimanikkut malidlutik inimminut malidlugit katititausimannanga siKumimmat. Tamna Maligatsasuak tugângituk ilonnâgut piusiuKattatunut. Malugitsialugu tamatsumona ilangata ilonnâgut (“Avitotidlutik Inimminik” amma Nallia Namminileng Ininganing:”) nallinginni taijauppat “aippanga” ugvalu “aippangit” tamakkua taijaujut sollu ilangani two maligatsasuanginni Family Law Act. Sollar, aippagek kajusigajattok atungimagillutik Maligatsasuani atulluni katititausimanikkut kantrakkingagut.atungâllilluni. Tamna maligatsatigut kangusulluni inimmini aviutigumajamminik tugângituk allatausimangitunut aippagennimik kisiani pigumalippânik atugiamut Ilaget Maligatsangita Maligatsasuanginnik tamatsumona angiggaminut kontrakkinginnik.

Ilduatsaivimmut tataigutinga tugâjumik aviutinimmut piKutimminik tatatausok tuKuppat, Kimaijappat ugvalu aviutippânik. Tamakkua ilaget maligatsangit atuttausot aviutigiamut piKutimminik Newfoundland Labradoriullu Ilaget Maligatsangita Maligatsasuangitigut Pimmagiujullu malugusugiamut sidontingit nâniKasot mitsânut Kanga taitagutik aviutigiamut piKutininnik piuluugajammangât. Sollar nallia piulitsigajappat siagu sidontinga nâsimalittilugu, ajugajattuk aviutiKataugiamut piKutinginnik. PiuluagajakKulu oKaudjigiamut ilaget ikKatujinganik Kaujigiasuamut sunaummangât nâninga sidontingata tamatsumungauluk piusiluttumut.

IkKaumallutillu, aippaget tamât pisot asiagut angitutisimaganik mitsânut Kanuk iningit aviutigijauniammangâta. Tataigutik aviutigiamut katititausimanimmik piKutingit kamagajauluaKattatut Ilduatsaivimmut siagu uttugasunninga salaKagunnangimmat.

SUGUSIUP IKAJUTSIJAUGUTINGA

Sugusiup ikajutsijaugutinga kenaujaujuk akileKattatanga atausiup angajukKângata aippaminut ikajutsijaugutiuniammat tapkua sugusinganut/nginnut. Tugâgutinga sugusiup ikajutsijaugutinga Kaujimatsianiammata taipsumani Kanga aippagennegik akingani sugusiup angajukKâgik nâjikallagajappât aippagennimut, tamammik angajukKâgik ikajuttigesimadlutik kenaujatigut ikajutsijaugutinginnik suguset mitsâgut piusimmitigut ikajugiamut. Suangannihilungituk ugvalu aittosiangulungituk piusigijâgennut tamammik aippagek. Taipsumani kenaujait tijniaummata angajukKânganut tigumiattumut sugusimmik/nik, tamna kenaujak ikajujutsautillugu mitsânut angiggangata, annogâsanginnut, niKitsanginnut, ilinnianinginnut, amma paitsininginnut nallituinnanganut sugusik/set.

Kina Akilegialik Sugusiup Ikajutsijaugutinganeng?

Atunnet kinakkut kamagialik pitâttsigiamut kenaujatigut ikajutsijaugutimmi angutiup ugvalu annaup sugusinganut/nut. AngajukKângit kenaujatigut kamagialek sugusimminut/nik sugaluappat piusinga ilagedlutik tamammik. AngajukKâgik ikajutsijaugutiKagialek sugusimmut/nnut allât sollu aippagennegik nâgaluappat. Kujana aippagelauagalugunik ugvalu Kanuk akuniutiğejuk ilagelaummangâmmik. Kujana sollu angijumik mikijumillonet kenaujaKalaummangâmmik, kisiani pimmagittukut piusiKagiaKaligamik. AjunnaniKangilak Kiviagiamut akilenginimmut sugusiup ikajutsijaugutinganik ikKasunniKanginikkut aippanganik angajukKânganik ugvalu aiKattanginikkut sugusimminut/nginnut.

Tamânguluagivullu angajukKânga tigumiattuk, ugvalu angajukKânga suguset inigiKattatanga tamânguluak, tunitsiviuKattapat ikajutsijaugutinganut akilittaumata.

Kanuk TataigajakKen Tamatsumunga Sugusiup Ikajutsijaugutinganing?

Sugusimmut ikajutsijaugutik kamagijaugialik taipsumani aippagennik siKumijauppat. AjukKuk tataigiamut sugusiup ikajutsijaugutingagut kajusiutinnik sivungani tapsuma angiggamut kantrakkinganik, sollu katititausimadlutik kantrakkingatut. Kanga aviutiligunik, tamna tataigutik sugusiup ikajutsijaugutinganik piulijautsainagalattuk taipsumanitsainak. Sollu inoppat St. John's-migalak, Mount Pearl, amma ketânigalak satjugiangata tachânut tikillugu Terra Nova Park (ilagillugu Bonavista Peninsula), tataigutik sugusimmut ikajutsijaugutik akKisuttausok Unified Family Court idluatsajjini kamajinginnut. Sollu tataijuk inoppat silatiani tamakkuagalait amma aviutigasaujuk angutik/annalonnat aippaminik, tamna tataigutik tatattaugialik Puttunippâmut Idluatsaivimmut Supreme Court (Trial Division). Sollu tataijuk inoppat silatiani kamagijauffimini iluani Unified Family Court, amma katititaulausimaganilu suguset aippangata angajukKânganut, ugvalu angajukKâgik aviutilimmânik tagvalu Kimaugutilugatik, tataigajakKutit ukununga Provincial Courtinganut. Sollu tamammik angajukKâgik angitippânik akinganut Kanuk angitiginiammangât akiliusiuniattuk, taimaidluni angiatinga ilijaunialluni allatausimatillugu, sollu aviutinikkut angjutijaujuKammata, sainnitaulluni takunnâjuKallutik, amma piulijauniattilugu nammatumut idluatsaivimmut. Tamna idluatsajjuk takunialluni Kanuk angitigijumik akilusinga nammamangât tapsumanettutut Suguset Ikajutsijaugutingata Maligatsanginni. Kajusiutet akKisuttat aviutinikkut angutiidlutik ilagijaujattut aviutiniup alakkasâjanginnut.

Sunainikkua Sugusimmut Ikajutsijaugutet Piusigigialingen?

Tamakkua Sugusimmut Ikajutsijaugutet Piusigigialingit maligatsaujut amma allatausimajut sunaummangâta Kanuk

angitigijumik sugusik ikajutsijaugutinganik akilegiaKanninginnut. PitaKagivullu Canadami Sugusiup Ikajutsijaugutinganut Piusigijaugialinnik amma pravinsikkut piusigigialinginnik. Tamammik maligatsait, amma idluatsaijuk sugiallaniKagalângituk avittuigiamut tamakkunangat.

Tamakkua Canadami Sugusimmut Ikajutsijaugutet Piusigigialingit tugâttitausot sollu angajuikKângit katititausimappata tavatualli tataigiasimmata mitsânut aviutiigiamik; ugvalu aviutisimaligeegunik. Tamakkua pravinsiup piusigigialingit tugâjut sollu angajukKângit katititausimangnipânnik ugvalu avisimappânik, ugvalu avigasualippânik, kitali kajusippânik aviutigumangningimmut.

Sugusimmut Ikajutsijaugutet Piusingit pitaKattisisok piusimmik akKisuttauninginnut sugusimmut ikajutsijaugutinnik. Tamakkua Piusingit takunnâKattatut adjigengitunik nalunangitunik akileniattop pravinsinganik ugvalu territory inigijangani, ununninginnut suguset, ammalu nani suguset inommangâta. Tamakkua ilisaujimalittut taipsumanganit Mai 1997 (amma akKisuttauvallilauttut Mai 2006-mi). Sugusimmut ikajutsijaugutet alakkasâjanga ugvalu angiuatinga akKisuttaulauttut sivungani Mai 1, 1997 asiangutitautuinnaasimangitut Piusiliumajunut. Sollu kina Kinippat asiangutigiana tamna alakkasâjak/ angiuatillonet idluatsaijukkut, tamakkua Piusitsait atuttaugialet. Taimaigaluatilluguli, sollu angiuitik ugvalu alakkasâjanga akKिताulauppat sivungani Mai 1, 1997 amma tamakkua asiangutitsigumangitut, taimâk Piusiluttausimajut atugajangngimata.

Ilanginniuluattuk idluatsaijuk kajusigajattuk pikKujilluni adjigengitanganik akinganik tapsumangat oKattaujumit tamatumunga sugusimmut ikajutsijaugutingani akKisuttaujutitut. Tamna sugusimmut ikajutsijaugutik akinga akKisuttaugajattuk malillugit allasimajut akittulugu ugvalu akikinnisautillgu isumagillugu piusiuninga. Sollu, akilettuk angajukKâk akileppat akikinnisammik sollu singngutitagutiKaganik uKumaigijammigit sollu taijaujutigit Piusiugialet. Ugvalu idluatsaijuk sollu pigumagajattuk anginitsamik sugusimmut ikajutsijaugutimmik sollu sugusik pitaKappat

“akilittutaugialiluanik”. Piluattut ugvalu kamagijaugiallagialet akilegiaKajait tamakkunanejut allatausimajuni akinga akilittaugajakKotinnagulu ilonnanga tamakkununga kamajinnut.

Kanga kajusigiamut sollu pitaKagiallatillugit akilimmik(nik), idluatsaijuk isumaKagajattuk sollu akigiallanut atugiallamangât pillugit piunippâkut sugusik ikajutaugianga ammalu sulimmangâta mitsânut angajukKângita amma sugusik ilagengit atuKattanigit atuligamik kenaujanik sivungani aviutikKâtinnagik. Tamângulualli, tamakkua akilitsait akilittauKattatut tamainnut angajukKângit tamakkunangat kenaujanit. Akiligialet isumagillugit tamakkutigona taijattigit ilaKasot uvlotillugu-paigijaunningarut akingit, akingillu puttunitsamut ilinniaviliaKattaningarut, ugvalu akingit kigutiligijimmud aimmat.

Tamna Candami Sugusimmut Ikajutsijaugutinnut Piusingit pitâgijasot Department of Justice Canada-mit Kagitaujatigit (<http://canada.justice.gc.ca>). Tamakkua pravinsimi Sugusinnut Ikajutsijaugutingita Piusingit pitâgijasot ukutigona House of Assebyl paginanganit Government of Newfoundland and Labrador Kangitaujangagut (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>).

Pillugit UKumaitsanimmud

Tamna idluatsaijuk sakKititsigajattuk alakkasâjamik piluattumik pingnginitsamillu sugusimmut ikajutsijaugutinganut akinganik uKattaujumik sugusiup ikajutsijaugutingata allavusimajunik taipsumani nalliatuinnak angajukKânga oKaudjipat idluatsaijumik tâmakkua allatausimajut pasinnagajattut uKumaitatsitillilitik angajukKânganut sugusimullonet. Malillugit piusigijaugialet, nalliatuinnak angajukKânga apigisok asianik pigumalluni sugusimmut ikajutsijaugutingata akinganik akitunitsautillugu ugvalu akikinnisautillugu sollu angajukKânga sugusillonet pijaulippat uKumaittumagikkut. Sollu, tamakkona Kanga angajukKânga akilitsatâttulualdlippat ikajugasuadluni ilammunik sivunganinit aviutigamik. Maggolingajukkut atuttaugialet Kaujigiamut uKumaitsalinnegek:

- Kaujijaugialik nalliagut támna angajukKánga pigumajuk asingngutitsigiamik piusiKagajammangát sakKititsiluni uKumaittumik Akilelluni akilijaugialimmik ugvalu ikajutsiniammangállonet tapsuminga sugusimmik kenaujattágiKattatamigut; amma
- Tamna kina uKumaittumik sakKititsijuk takutitsigialik angutiup annaulonnet illungani inonimmuk piunitsaungituk aippanganit illunganedluni. Tamakkua piusiukKujait inogiamut tamainni angigganginni Kanuk adjigettitaummangámmik kamagijaugialek. Tamakkua kenaujattágiKattatangit illulek kamagijaujutsait inosiKatsiamangáta Sollu angajukKánga uKumaitalsuadlanimmuk nagvátaungngipat inosingit piunitsaungipat, uKumaitsangattitsininga Kujanáttautuinnaniatillugu.

Asiangngutitait Canadami Sugusimmuk Ikajutsijaugutingita PiusiukKujanginnuk 2006-mi

Mai 2006-mi, tamna Canadami Sugusimmuk Ikajutsijaugutingata Piusingit asiangnutitaulauttut.

Asiangnutitaulauttut ukua:

- nutángngutitaulutik Canadami Sugusinnuk Ikajutsijaugutet Allatausimajut atungaluuttut mánnakut canadamut, pravinsikkunut territorikkunullu akingit imailingajut;
- akillititait Canada/Quebec Pension Planninganut amma Employment Insurance ilagiallagutinginni nalliagullu Comparison of Household Standards of Living Test; akKisusimajanginni;
- asingutitausimajuk inigitsainagiKattatanganut pitággjauKattatut, pititsidlutik idluatsaijunik isumagikKudlugit puttulua tax-tágiKattangit asiani nunalet Kaujigasualigunik kenaujattágiKattatanginnuk angajukKánga inoKattangipat Canadami; amma
- ininganut ilijaungáKattatut pillugit pravinsingani “Newfoundland” tunillugu nalágotumut pravinsingani “Newfoundland and Labradori”-mungák

Tamakkua asiangnutitautuinnagunnangituk akingit sugusimmuk ikajutsijaugutingit

akilittaujut ugvalu pitáttutajut atullutik sivungagut atutausimajut akKisuttaumata. Ilauni Piusiugialet, kinatuinnak pitalet sugusimmuk ikajutsijaugutingata alakkasájangianik sivungani Mai 1, 2006 akKisuigiallagialet asingutitausimajuk, iagillugit alakkasájangit nutánut akigillittanganut.

Kanuk akuniutigijuk sugusimmuk ikajutsijaugutikuk akilittutauKattaton?

Child support is generally payable until the age of majority, which is 19 years of age in Newfoundland and Labrador. Support is normally paid for the child/ren beyond that age if the child/ren continue to be dependent on the parents. Reasons for continuing support may be that the child is attending a post-secondary school (university, college) or because the child is physically or mentally disabled.

Sugusinnuk ikajutsijaugutik akiliugutiukattatuk tikidlugu jaringit nammasimmata, tamaunga 19-nanik járiKalimmat Newfoundland Labradorimillu. Ikajutsijaugutik akilittaukattatuk sugusimuk/nut ungatánut sollu sugusik/set ikajuttauniKappata angajukKáminik. Summaumangát nukKatitaungininga ikajutsijaugutik immaKá sollu sugusik ilauKattapat ilinniavimmuk puttunitsamut (university,collegemullonet) ugvalu sutagga sugusiup tilinga isumangalonnet ikaugunnangimut imminik.

Sugusiup Ikajutsijaugutinga TaxiKagialeng?

Alakkasájait tunijaujut tamakkununga Suguset Ikajutsijaugutingata Piusinginnuk tax-KagiaKangngitut. Tamanna tukilik angajukKánga akileKattatuk sugusiup ikajutsijaugutinganut petsiviukattangit tax-mik, amma kinak pitáKattapat akilegiaKangituk tax-mik kenaujatangit.

AkKisuigiallanik Sugusiup Ikajutsijaugutinganik

Ilaget Iduatsaivinni SuliaKaffingit pitaKattisok ikajunnimuk sugusiup ikajutsijaugutinganik akKisuijuKalimmat sugiallangimagillugit

akinganik sukusiup ikajutsijaugutinginnik malituinnalugit jaritamât atutttauKattatunik Kaujisiutinnik. Atuttut akKisuinninginnejut ilagillugit alakkasâjammejut angjutimmilonnit.

AkKisuttauningit tamakkunani atutttauKattatuni kamagijauKattatuk jarimi atautsimi Kaujijautsianiammata adjigetitauningit sugusinnut ikajutsijaugutet. Income tax Kaujisautingit ilijauKattatut jarime tamainnut akileKattatunut ammalu pitâKattatumut suguset ikajutsijaugutinganik. Tamakkua Kaujisautet KimiggutauKattatut amma nutât Kaujisautet asiangngutitsiniatillugit suguset ikajutsijaugutingani \$5-tut ugvalu anginitsamik (anginitsamik mikinitsamillonet), tamammik angajukKâgik KaujititauKattatok akKisuttaugiallamat Katsitoniammangât. Pitangit nallingita alakkasâjangit kamagijaukujauppata asiagut, nutâk alakkasâjak akKitauniattilugu. Nalliatuinnak angajukKâk pigumagajangituk akKisuttaugiallaninginnut Katsitonninga piulillugulu Kaujitsinik Pigumangnginimmut tunillugu idluatsaivimmut. Tamanna nukKatitsisok kamakKujigiamut piusinganik amma idluatsaujuk kajusititsiniattilugu nalliatuinnak angajukKânga akileniammat kamagijauunninganut akinganik asianillonet akigilittangani.

Nallingit alakkasâjangit angjutigijausimajullonet akKisuttaugiallason?

Tamna Sugusimmut Ikajutsijaugutik AkKisuttaugiallamata Ikajuttet akKisuigiallasot sugusiup ikajutsijaugutinganingata alakkasâjanginnik amma allatausimajunik angjutinnik, pikKujisonik akKisuttauKullugit amma piulijaullutik Provinsimi, Puttunippâmi, amma Unifed Family Courts Iduatsaivinginnut. Tamna atutttauKattatuk mitsânongajuk alakkasâjanginnut amma allatausimajunut angjutinnut piulijausimajunut idluatsaivimmi uvlungani kingungnganillonet April 1, 2007 (kisimilli sivungani alakkasajait kamagijauummata Western Child Support Service Regulations kamajinginnut).

SugiaKaven siagu alakkasâjait angjutellonet ilijausimalimmat Suguset Ikajutsijaugutinginnut akKisuttaugiallamata kamajinginnon

Atunni jârik, akilettet amma ilangit pisot sugusiup ikajutsijaugutinganut pikKujausot pitâkKujillugit income tax Kaujisautinginnik. Tamanna Kaujisautik atutttauKattamat akKisuidlutik sugusiup ikajutsijaugutinganik . Kanga tunitsiviunginamik tamatsuminga tax Kaujisautinganik, akKisuiKattatut tungavigidlugu 10% -mik akilitidlugu akileKattatut kenaujattâgiKattatanginnut takutsauningit nutangunitsait idluatsaivimmut alakkasâjanginni.

OKaudjigiaKavutit asiangngutitsiKattatunik nani inigijannut amma fonninik. Sollu Kaujitsingikuvit ikajuttinik mitsânut nutâmik Kaujitauninnut, tikitaugajangilatit sollu Kanga sugusiup ikajutsijaugutinga akKisuttaugesimalimmangât piulimajauunninganillu idluatsaivimmi.

Kanuk KaujigajakKinga sujaulimmangât?

Siagugiak Kimiggugeguvit nutângngutitausimajunik income tax-nik, tamkkua akKisuinnimmut suliaKaffingaettut atuKattatut Suguset Ikajutsijaugutinginnik Piusigigialinginnik akKisuiligamik suguset ikajutsijaugutinginnik Katsitoniammangâta. Sollu akKisuttaugiallamat asiangngutitausok \$5-tut, nutâk sususet ikajutsijaugutingata akinga malunnatuk iluani Kaujisatet AkKisuttaumata aullatitauKattatut tamainnut angajukKâgennut.

SujuKaKattava sollu angikataungikuvit akkisuttaujop akinganon?

Siagu alakkasâjanganut tikitaugeguvit oma Kaujisautik AkKisuttaugennanganut allasongugajakKutit Kaujisautimmik Nâmmasginginimmut atatillugu Kaujisautiup AkKisuttausimajunganut idluatsaijumut akKisuttausimajumut. PitaKavutit 30 uvlunik uvlunganit pitâgavit taipsumaninit Kaujisautimik AkKisuttaumat Tunitsiviuniatillutillu uvlunganik

sidontinganillu allataunnimut idluatsaivimmit
Kanga aigiaKammangâppit idluatsaivimmut
oKautijauniagavit nammasingsiutinnut
akKisuttausimajumik kenaumatigut. Tamna
idluatsaijuk oKautjiniialluni nutâmik
akiginiattanganik.

Sollu Kaujisautik Nâmmasingnginimmut
piulijauppat idluatsaivimmi, tamna
nutâk ikajutsijaugutik akinga allasimajuk
Kaujisautingani AkKisuttausimajut
atuttaungâniatitilugu.

Tatainnik idluatsaivimmut akKisuigumanimmik sugusiup ikajutsijaugutingata alakkasâjanganik

Kangatuinnak taipsumani akKisuttautillugu,
angajukKângit tataisot tunillugu idluatsaijumut
asiangutitsigumagunik tapsumingaujumik
sugusiup ikajutsijaugutingata alakkasâjanganik.

KaujimalaukKen tamakkua ikajotet akKisuttaumata akiKangngininginneng?

Tamaknununga akilegiaKangitut angajukKângit
ikajuttaupata ukunangat Sususiup
Ikajutsijaugutinganut AkKisuttaumata
Ikajuttaunik

CONTACT INFORMATION

Family Justice Services Division
Recalculation Office
20 Brook Street, P.O. Box 185
Corner Brook, NL A2H 6C7
Tel: 709-634-4172 • Fax: 709-634-0833

AIPPANGANUT IKAJUTSJAUGUTIK

Kanga aippaget aviutippânik, tamammik aippagek sollu adjigengitukkut ikajutsijaugutiKagajangitok kenaujatigut. Taimaippat immaKâ aippanga kenaujattânginitsauKatratuk ikajutsijaugutittâgajattuk. Tamakkua tugâgutet isumagijaugialet sivungani KaujitsiaKâlugit sollu inuk maligatsatigut pitâsongugajammangât ikajutsijaugutimmik. Aippanganut ikajutsijaugutik tunijaujutsait ikajukKujaujutsauvut aippanginnik kenaujatigut pijauppat katititausimaningagut amma itjasigilauttangagut katititausimadluni, tamâllu suliaKagunnangiunumaluummat paitsigiaKaKattalaugami sugusimmînik, tamainni katititausimadlutik amma katititausimannegek siKumimmat. Asia amma Kaujitsiagiamut Kimattaupat, aippanga uKumaitسالuadlaKunagu avatimmigut. Nâninganillu, aippanganut ikajutsijaugutik ikajujutsauvuk tamainnik nâmmatumik sujaunnegik iluani Kangaulippat, pigunnaniKappat.

Ilduatsajjuk amma isumaKanialluni adjigengitukkut nalunangitunik Kanga kajusigiaKaliguni tunitisigiamut ikajutsijaugutimmik. Tamakkua nalunangitut ilaKasongujut ukuninga: Kanuk akuniutigijjuk aippagelautong?; Sunainikkua kenaujakkut atulautton amma atugiallagialingit tamaita aippageng?; SunaulaukKat ikajunningit aippanganit aippanganut suliaKanneginne? Kina inoKatiKaKattatong sugusimmîning? Tamakkua nalunangitut pijagettauniangitut ammalu sollu asingit isumagijaugajattut idluatsajjumut tainiattanginni.

Sunaunningit igvit katititausimaninnut nâjait tugâgutiungimaggittut mitsânut kenaujagiKattatannut. Kimainnimut maligatsangit oKajut taimak tamagalak tamna idluatsaivik isumaKaKattangininganik piusigijannik ugvalu nâlangininganik nalliatuinnanganik aippanganik kajusiutiKaligamik ikajutsijaugutimmut akilegiaKaligamik.

Sidondingit Nâmmata Tataigiamut Aippangata Ikajutsijaugutinganik

Pimmagiujuk malugigianga pitaKanninganik sidondet nâniKanninginnik tataigiamut aippapit ikajutsijaugutinganut. Sollu tataigutik ikajutsijaugutimmut piulijauppat kingungani sidondingata nâsimalippat, tamna tatajak ajugajattuk taimaittumut ikajutsijaugutimmut.

PiisiKakKujijulli kinakkut oKalaKatiKaKullugit ikKatujijumut Kaujiniammata sidondinganik angutik/annalonet tamatsumunga piusinganiuluak.

Kina tataisok Aippanganut Ikajutsijaugutimeng?

Sollu aippagek avisimalippânik, sulili Kimaigutisimagatik, aippanga sollu pisok pitâgumanimmut aippanganut ikajutsijaugutimmik. Sollu tapkua Kimaigutigasualippânik, aippanga sollu pisongukKotuk aippanganut ikajutsijaugutittâgiamik. Sollu aippagek katititausimangngipânnik aippagengnginnalidlutilli, ilanga pisongukKotuk tataigiamut aippanganut ikajutsijaugutittâgiamik. Tapsumunga aippagijamminulli, pimmagiuvuk oKaudjigiamut ilaget ikKatujinganic apiginiaganni mitsanut pisongummangâppit tapsumunga ikajutsijaugutimmut.

IkKanagivullu Kaujigiamut tapsuma isumagiluattanginnik aippanganut ikajutsijaugutinginnik kamagillugit alakkasâjanginnet kantrakkingita, sollu katititaugamik kantrakkingit amma inimminut angitigisimajangit. Sivungani IlduatsaiviliakKânak mitsânut aippapit ikajutsijaugutinganut piugajakKuk kamallutit nallinginnit angitigijausimajut takugasuamut sollu sunait kamagijausimaligettut angitigijausimammangâta. Kaujigiallagumaguvit ilanganit takusonguvutit ANGIGGAMUT KANTRAKKET.

Kanuk Tataigajammangâppit Mitsânut Aippapit Ikajutsijaugutinganut

Aippapit ikajutsijaugutinga kamagijausot aviutinikkut angitigijaujuni. Sollu tamanna kamagijauppat iluani aviutinikkut angituinginni, ikKaumajaugialik sollu ilagijaunianninga aviutigemmanginniup alakkasâjattâgijangani.

Sollu inuk inoppat St. John's-ip nunagalangani, Mount Pearl-mi, amma kitângata satjugianganicak tachânut tikillugu Terra Nova Park (ilaKalluni Bonavista Peninsula), tataigutik aippanganut ikajutsijaugutinganik akKisuttauKattatuk Unfed Family Court Ilduatsaivinganut. Sollu inoppat silatiani tamatsugalaup amma avitsigasualimmat

angutimmik/annaminillonet, tatauigutik akKisuttauKattatuk Puttuummagimmu Iduatsaivimmu (Trial Divisionimu). Solla tatauigut avitsigasuungipat amma inodluni silatiani kamagijausop Unifed Family Court Iduatsaivanganu, tatauigutik akKisuttausok Pravinsiuup Iduatsaivanganu.

Sunainna Angininga amm Akuniunninga Aippangata Ikajutsijaugutinga?

Taipsumani sugusiuup ikajutsijaugutinga kamagijuummat maligatsatigut piusiuKattatuni, tamakkua tukingit piusiuigaleet ilagippalaivait maligatsatigut, taimailungitullu kamagijuummat aippanganu ikajutsijaugutingit. PitaKavuk alakkasajamik taimamik Ilangata Ikajutsijaugutimmu OKajunik Piusiugiugaleet pitattisot Katsituk amma Kanullu akuniutigijuk aippangata ikajutsijaugutingit atuttausongummangata. Tamakkua piusiuigaleet pikKujaliangujut kajusigasualimmata Kanuk angitigijumik aippanganu ikajutsijaugutingit akilijaugiaKammangata, ammalu Kanuk akuniutigijuk. Tamakkua piusiuigaleet takujausot suliaKaffingani Department of Justice Canada Kagitaujangagut (<http://canada.justice.gc.ca>).

Pimmagiuvuk ikKaumagiama sivullitugianganu Iduatsaivimmi tamatsumunga isumagidlugit suguset. Solla sugusiKappat kamagijaugialinnik, sivullituisigiamu tuganginnatuk sugusiuup ikajutsijaugutinganu. Taimaimmat Kanuk kenaujait atuttausonguniattut aippanganu ikajutsijaugutiullutik pigialeet amiakkunginnik siagugiak sugusimmu ikajutsijaugutinga akilittutaukKaitillugu.

Ikajutsijaugutik posok adjigengitukkut alakkasajatigut. TikitaukKujagajattuk iluingatillugu atausiallugu akiliusitillugu, kingulligetillugu akiliusinga (akilittauKattalutit takKimi ugvalu asiagut piusigumajattut), ugvalu ilingakattalugu piusigumajattut (solla, ilanga aippapit aviatingit katititausimanikkut angigganu). Tamna Iduatsajuk kisimi kajusiutitsiKattatuk Kanuk, amma Kanullu akuniutigijuk, aippapit ikajutsijaugutinga akittutauniammangata.

Kanga sulinningit asiangngupata, solla piusiKagajattut aippapit ikajutsijaugutingit nukKatitauullutik ugvalu akinga tunijauKattatuk asiangngulittillugu. Solla maggok inok tunitsiviuKatatok kajusititsigunnangitok asiangnitaujuni, tamna Iduatsaivik

kajusiutiKaniattuk tamakkuninga. Iduatsaivik kamaniattuk adjigengitunik kamagijaujunik Kanga kajusiliguni nalliagoniammangata ikajutsijaugutiup alakkasajanga atuttaugiallagiaKammangata, ilagillugit:

7. pitaKammangata atuttaugialinni ugvalu asiangnitausimajuni kenaujangita piusinginni akileKattatop ugvalu kamaKattatuk aippanganu;
8. kamasimatsiava ilonnainu kamajik aippanga ilonnainu atugialimminu piunitsakut immminik-kamatsiagamun – solla, pisimava kamajuk aippanga nagvagasuadluni suliaming, pigiasigiamu iligiallagiaming ugvalu utigiamu ilinniavimmu; amma
9. pitaKava nutanik takutsanik tapsumani iduatsaivimmi tusattaumata tamanelaungitunik sivungani.

Aippanganu Ikajutsijaugutik TaxitattauKattatong?

Aippanganu ikajutsijaugutit akiliusingit isumagijausot taxinik ilagiallasimatillugit Canadami. Sivungani kenaujattagiKattatanga ilagiallaKanagu taxinik amma peaugiaKalimmat, sunagalait atuttaugialeet kamagijaugialeet ilakaitillugit ukuninga:

10. akilegialik pikKujauimmigut iduatsaiviuup alakkasajangagut ugvalu allatausimajumut angitutigemmata;
11. akilegialik aippaminu (katititausimaganik ugvalu aippagetuinnadlutik);
12. aviutisimagiaKavutik amma Kimaisimallutik taipsumani akilittauninga ammalu nallugu tamanna jariujuk;
13. akilennik mitsanongatillugu pitattisigiamu ikajutsijaugutimmik; amma
14. akilennik atausiatuinnaluttinagu. Pigunnangituk iluingalugu akilegianga kenaujattigut ugvalu tunitsituinnanikkut inigijanganik

Solla tamakkua tajuujut piusiuigaleet atuttaupata, taimak tukiKasok tamna inuk akilejuk aippaminu ikajutsijaugutimmik pitagajattuk petsiviunimmik, amma inuk pitajuk ikajutsijaugutimmik Kujjitsigialik solla kenaujattagijanga ukununga Revenue Canadamu.

IKAJUTSIJAUGUTIK ATUTTAUSIANINGA

Târna Ikaajutsijaugutik Atuttausianinganut Suliak (SEP) atuttauKattatuk pidluni ukunangat Ikaajutsijaugutik Atuttausianinganut SuliakKaffingani pravinsingani Department of Justice. Suliangujuk ilupsiKadluni tautsekatatitsigiamut aippangata amma/ugvalulonet sugusingata ikajutsijaugutinginnik akilejuKammat Kanuittailititsigasuummagidlutik. AngajukKausinimmut kamajingit atajut ukununga the Support Orders Enforcement Act, (Maligatsasuat) 2006.

Sollu tamânejut tamatsumunga ikajutsijaugutimmut akKisuttaumata angutigijaudluni silatiani idluataijop, pigumagajattut allaKullugit tamakkununga SEP-mut. Sollu ikajotik akKisuttausimappat idluatsaijop alakkasâjanganagut, sugiallangimagdldlugu allatausok tamakkununga SEP-kunut kisianili tamatsumunga aisimajut ikajugumangipata taimâk pisongummijut.

SuliagijauKattatut

Newfoundland Labradorimillu, tamakkua Ikaajutsijaugutik Atuttausianingagut Suliak aulatsiKattatuk unuttugalannik suliagijauKattatunik mitsânut katitsuidluni amma siammatitsidluni idluatsaiviup alakkasâjanganinnik allatausimaligetunuk tamakkunga SEP-mut. Tamakkua suliat pijut SEP-kunit iligeKasot magguilingaluattonut. Sivullipânga aulatsijet akiliusinnik amma kingullia tigullaKattatuk akilijaujunik tamakkunangat akilesimangitunit.

Kanungikkua akileKattatut SEP-nen?

Kinatuinnak akileKujaujuk ikajutsijaugutimmit akilegialik tamakkununga kamajinganut Director of Support Enforcement uvlungani(nit) ilijausimajumi alakkasâjanganut. Tamna kamajik sivuppiatitsiniattulugu kavamamit chequenganik ikajutsijaugutittâKattatumut, kamadluni mitsâgut piusigigiaKajanga ikajutsijaugutet alakkasâjanganik. Sollu kina akilengipat akiligialimminik

tamakkua SET unuttugalannik nomaralet sugiallagiamut pitaKagami. Tamanna kamajik Ikaajutsijaugutimmut Atuttausianinganik tunitsiviugumammagisok kenaaujatigut allasimajunik alakkasâjanganinnik kinamit akilegialimmit ikajutsijaugutimmit. Târna kamajik angajukKausinilik atattisigajattuk katitsuilunilonnit akiliusigiKattatanganit akileKattatop suliakKaffingani, kenaujait piulimajauKattatut kenaujaKaffini amma canadaup kenaujaffinginni, sollu income tax – mit tikitauppat. Ilagiallangillu, piKutingit tigujaugajattut amma aullailugillu atuttauniammata akilellutik akiligiaKajanganik. Ammalugiak, akiliatsalik aikKujaugajattuk idluatsaivimmut oKaudjigiattuluni akile-simangitaminik amma idluatsaivik alakkasâjamik tunitsiniattulugu akilegiaKaniammat akiligialimminik.

Sollu sugiallagunnanginimmut pikKujauningagut atugiallagiaKappata, utakKijuKaniallitilugu. Tamna Suliak kisiani akilesok tamakkununga katitsutausimajunik.

Ikaajutsijaugutittâsonikkua Inunnit Silatianettunit Pravinsium?

Tamna Ikaajutsijaugutik Atuttausianingagut Suliak atuttausok piunippâkut Kanga atujut inommata uvani pravinsimi. Asingit pravinet taimaittugalammik suliakKajut amma atusot tamakkununga pitâgijausot allalutik tamakkununga Ikaajutsijaugutik Atuttausianikkut Suliamut. Tamakkua aippangit kamasot isumaKaniallitilugit kamajutsaunimminik amma sugiamut ikajutsijaugutiup alakkasâjanganik. Taimaigalautiluguli, atuttausianinga ajunnaluagajattuk ammalu kamajiaugianga akuniuluanianitilugu.

SugajakKâ sollu ikajutsijaugutimma alakkasâjanga akKisuttausimappat asiani provinsima?

Sollu igvit ikajutsijaugutet akKisuttaupat asianut pravinsiuup amma akiliatsalik inoppat Newfoundland Labradorimillu, SEA

atuttautsisiagajattuk ikajutsijaugutippit
alakkasâjanganik siagu allataugeppat
Newfoundland Labradorilu idluatsaivinganut.

Kanuk Allataugajattuk pillugu Ikajutsijaugutik Sugillataugunnangitong?

Tâmma SEA kisiani
sugillataugunnangititsigajattuk
angiutausimajumik piulimajauullunilu
idluatsaivimmi. Tamanna tukilik tamanna sollu
igvit tikisimaguvit allataujut angiutisimajauullutik
igvit aippanut silatani idluatsaiviup, sollu
aviutinimmut angitiguttik, taimaimmat
piuligialittit idluatsaivimmut. Sollu atujait
mâmma angiutauluttuk asiangngutitaulduni,
piulijaugiallagialik idluatsaivimmut. SEA
oKautijaugialik akKisugiallatausimappat
angitimmik.

Sollu allatauppat atet ukununga SEA
taipsuma pivitsaKagajangilatit pitâgaimut
akinganik imminik. Kajusiutidlugu akilennik
atuttaugiaKangituk. Sollu pitâguvit

tunitsiviullutit akinganik, KaujimatsianiakKutit
allagiaKanninik Ikajutsijaugutik
Atuttausianninganut Suliagijaujumut tagvainak
Kaujijauniammat, taimâk kamagijaunninga
tigujauniammat piulijauullunilu. Ilonnatik
ikajutsijaugutet akiliusingit aigialet
Ikajutsijaugutik Sujaugillagunnagani
Sulianginnut.

Kaujigiallagumaguvit suliamut aisonguvutit NL
Department of Justice Kagitaujakkut ([http://
www.justice.gov.nl.ca/just](http://www.justice.gov.nl.ca/just)) amma aillutit link
Support Enforcement Program sulianganut.

Kanuk OKalaKatiKasongummangâppit SEA-mik:

Support Enforcement Division
Department of Justice
9th Floor, Sir Richard Squires Building
P.O. Box 2006
Corner Brook, NF A2H 6J8

Telephone (709) 637-2608
Facsimile (709) 634-9518

ALLATAUSIMANGITUT MALIGATSANGITIGUT AIPPAGENNET

Maggok inok isumagijaujok allatausimangitukutt maligatsangitigut aippagelimnânik Kanga inoKatigedlutik (katititausimajojdlutik) katititausimangimigidlutik maligatsatigut.

Allatausimangitukutt maligatsatigut aippagek pivitsaKasor amma pisonudlutik sakKiKattatunit aippageligamik. Ilanganiuluak tamakkua pivitsait tukiKatsiangitut sollu piKattatunit katititausimadlutit. Sollu, katititausimagatik aippanga pitâKagajangituk agvanganik namminiKagiamut illuminiK taipsumani aippagegunnaipânik.

Ilunnagalangagut, tamakkua atuagatsaujut ilaKatillugit allatausimajuni mitsânut katititausimajut aippaget. Uvagut takutsauluatitsigasuavugut ilanginnik adjigingitanginnik katititausimagatik aippagenut.

Atittâtaummat Sugusik

Sugusingit allatausimangitut maligatsatigut aippagek tunitisiviusot anânangata ugvalu atâtangata atigusinganik. Sollu atâtangata atinga ilijausimangipat inolimmat nalunaikkutanganut, piKujaugutittâgialik atuttausonguniammat atinga. Tataigutittâsok ukutigona Vital Statistics (allasonguvutit Kaujigiallagumaguvit tunuanettunut oma atuagaup).

InoKatigennimut Angiutigijausimajut

Tamanna ino-Katigennimut angiutiusimajut kantrakket iliukKatausimajut taimainnut inonnut katititausimangitonnut, taijaijut pivitsaKanneginnik amma piusigisonginnik inoKatigedlutik, ugvalu nukKaujippânik inoKatigegiamut tuKujuKammalu. Sainnitaugialik takunnâjuKallunilu. UKagajakKomallu, sollu, tamna atuKatigejâk avijaugajammat adjigettilugu nâppat aippagennegik. Ilagiallaguillu kamagijaugiangit kenaujatigut, ilaKagiallagajammijuk ilanginnik piKutinginnik isumagillugit ilinnianimmut amma ilinniagiallanimmut nallingit suguset aippagedlutik. Taimaigaluatillugu, ilipsigunnangilatit tamaunga piusinnik

kajusijaugialinnik tigumianimmut amma aivigigialinginnilu suguset.

Sollu allatausimangitut maligatsangitigut aippagek katititauppânik siagu sainniKâdlutik ino-Katigennimut, tamna angiutigijausimajuk asiangugajattuk katititaunimmut kantrakkiulilluni kisianili tamna angiutigijausimajuk nukKatuinnatitauppat allatausimagiaKammijuk.

Aviutinnik Inimminik

Tamanna avitsinik inimminik Kimaigutisimaligunik allatausimangitok maligatsatigut aippagek adjigingitanga tamatsumangat katititausimajok aippagenit. Tâmma Family Law Act Maligatsasuanga kamaKattatuk tamakkuninga katititausimadlutik piKutigisimajanginnik adjigetisidluni akungani katititausimalauttok tamanna atungituk allatausimangitut maligatsatigut aippagenut. Tamna Maligatsasuak pitâgijausok illualuanit House of Assembly paginangani Government of Newfoundland and Labrdor Kagitaujangagut (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>). Sollu, sollu katititausimappânik, illugilauttanga, nallianut atiKagaluappat, isumagijaujuk nammigijauninga tamainnut. Taimâlli isumagijaulungituk katititausimangnipânik [kisianili angiutisimappânik asingagut oKasimadlutik].

Kanga katititausimangitok nukKautigunik, atunnik ilagikKaujanga isumagijaunialittilugu namminiKanninganik kisiani pîsisimajamminik angutik annalonnet ugvalu atinganik pitalinnik angutiup/annalonnet atinganik. Tamanna tukiKaniaalittilugu atausik aippagikKaujanga Kimattaunialduni sunaKangngimagittilugu. Sollu, sollu illunga atiKatillugu atausitruinnamik isumagijaunialittilugu tâmma kisimi pitaKagasugijaunialittilugu illumik. TaimaijuKalimmat sollu, akigattutaugumanningit tamakkua kamagijaungânialittilugit Iduatsaivimmut. Tamna Iduatsaivik alakkasâjamik tunitisinaattilugu tamanna ininga avijauniatillugu sollu takutsaupat tamna atausik inuk atusimappat tamatsumunga kenaujatigut, ugvalu atusimappat tamatsumunga ininganik.

Sollulu tamatumani piguisimappat sugusimminik tapsumani illumi, suliaKattisidlunilu aippagijamminik. Aippagesimappanik akunimmagik, isumaKaluattisiniattuk aviutitsigiamut piKutinginnik. IkajutsijauguniKagianga aviutigiangit ininganut katititaisumagatik, piulimajaKajutsauvutit kina pisisimammangât nallinginnik ininganut amma atusimannanganut sulliagidlugit amma pisimmalu kamagijautsianitsanganut inigilauttait.

TuKujuKagajappat

Sollu aippanga tuKugajappat Kimaidlunilu allasimajamminik, angutiup annaulonnet piKutingit ajuttut tunijautuinnaulutik aippagilauttanganut. Taimâk pijauKattatut sollu inoKatigesimappânik tuKujuKammatt. Sollu allasimajuKangipat, tamna tuKusimajop sunangit siammatitauniiallutik malillugit ukutigona Infestate Succession Act Mligatsasuangitigut. Tâamna Maligatsasuak pitâttausok ukutigona the House of Assembly paginânginni Government of Newfoundland and Labrador Kagitaujangitigut (<http://www.hoa.gov.nl.ca/hoa/>).

Kaujimajautsianiammat tamna katititaisumangituk Kimagviusimappat ilonnainik ugvalu ilanginnik tuKusimajumit, taijausimagialet Kimaigutinganit.

Aippanganut Ikajutsijaugutinga

Kinotet aippanganut ikajutsijaugutet ilangani sakKititauKattatut kingungani siKumippat aippagennegik. Tamakkuua ilangani utiutiKattatogaluak nammagijammigut angjutidlutik ikajuttaugamik ikKatuijimut amma/ ugvalu ikajuttimut.

Taipsumani angitigialik ajuppat, tataigutik tamatumunga aippanganut ikajutsijaugutik aijaugajattuk Iduatsaivimmit. Sidondingata nâninga tataigiamut tamatumunga tamânemmjuk. PitaKavullu nalâgut atuttaugialinnik kina pisongummangât tataigutimmik tamatumunga. Sungunnillilu tapsumunga inummut oKaudjiKudlugu ilangita ikKatuijanganut sollu angutik/ annalonnet isumaKappat sollu tapsuminga tataigutimmik pigumadluni. PitaKammatt unuttumaginnik isumagijaugialinnik

idluatsaivismut kajusigiaKalippat nallia ugvalu tunitsiviugajanninganut aippangata ikajutsijaugutinganik.

Aippanganut ikajutsijaugutik taxinut ilagiallatauKattatuk amma kisanili tunijauppat imminituinnak idluatsaivimmit pigani ugvalu allaviudluni angitigijauppat, taimaimmalu kenaujattâsimannimik taijaugialik taximinik akKisuillippat.

Sugusinnut Ikajutsijaugumautet

Ilonnatik angajukKângit ikajugialet sugusimminik, Kujana angajukKângita katititaisumannikut ilupsikKagaluappata. Sugusinnut Ikajutsijaugutet Maligatsangit atuttatKattatut sujaugiaKanninginnut Katsitut sugusiup ikajutsijaugutinga akiginiammangâgu. AtuttatKattatut ‘maligatsautillugit’, taimaigaluattilugu maligatsanettut amma idluatsaivuk sugiallagunnasiangituk asiagut maligiamik tamakkunangat.

Allatausimangituk maligatsangitigut aippanga anânanguagijaudluni sugusimmuk akilekKujaugajakKotuk ikajutsijaugutimmik sollu idluatsaivik Kaujippat angutik annalonnet “ininganeppat angajukKâgijaudluni” ugvalu angajukKânguatuinnaullu sugusimmuk.

Sugusimmik Tigumiannik

Allatausimangituk maligatsangitigut aippagek angajukKâsiamagiudlutik sugusimmuk tamânguluak adjigetidlugik pivitsaKasok tigumiagiamut, kisanili idluatsaivimmit alakkasâjaKasimagunik ugvalu angitigijausimajunut akungani angajukKât oKasimappata asiagut. Sollu angitigunngiamalippânik tigumiagiamut amma aivigigialinginnut akKisuigiamik, ukua Family Justice Services’ ikajuttinga ikajugajakKotuk tikiniammata angitigellutik. Sollu ajuppânik angitigetisigiamut, tamângat kamagijak kajusiutitauniialluni idluatsaivimmit. Kanga kajusiutiKagiaKaligunik tigumiagiamut aivigigialinginnulu, piunippâkut pillugu sugusik kamagijaunitsanga sivullititauKattatuk isumagijauninga Iduatsaivimmut.

TIGUAT

Sunainna tiguang?

Tiguatånit tunitsiKattatuk maligatsatigut pivitsausonik, piusigijaugumajunik, pivitsanik amma kamagijaugialinnik sugutsinik ukunangat inolimmat angajukKanganik (nit) ukununga tiguaKasimajumut (nut) sollu angutik/annalonnnet inolimmat angajukKågildlugu (git). Tamna pravinsiuup maligatsaliugutinga kamatilugulu tiguagijaujuKammat Newfoundland Labradorimillu ukuangujut Adoption Act, 1999 Maligatsasuangit. Tamanna maligatsak akKitalaulluttuk 2003 ininganut sivuliulauttumit Adoption of Children Act Maligatsasuanginnit.

SiKumitsigajakKutit tunitsiguvit ugvalu tigusiguvillonet akilittaunimmik ugvalu akiliusimmik mitsågut tiguatånit.

Kina tiguaKasong Sugusimmiing?

Katititaisimajok ugvalu aippaKangituk kinakkut, inutuak ilaKagunilu, tataisot tiguaKagumaligunik sugusimmik. Atausik kina tataisongummijuk ilaKalluni angajukKångugiamut sugusiup inoligami angajukKågisisimajananut. Ilangit sugusiup, tajjaujutigut Adoption Act, Maligatsasuanginni, amma tiguaKagumasongummijuk sugusimmik. Tamna Act taisijuk “ilanga” sollu angajukKåk, attsianga/anånsianga, atsanga, akkanga ugvalu nukanga/angajua sugusiup inolimmat ugvalu tiguagijauummat.

Ilonnatik tiguaKagiamut tataijut, ilangiulungitulli ugvalu angajukKåsangit angittaugialet Aulatsijinganut TiguaKagumajut Director of Adoption-ikunni sulialimmut Sugusimmut, Inosuttunut amma Ilagenut Atuttausoni Suliamut iluani ilangita Regional Health Authorities (inosiKatsianimmuk kamajingit). Ilanganut ugvalu ilangit tiguaKanniup pingngikaluaappata angittaugiamut Director of Adoption-kunit. Tamakkua pijagettauKattatut Self Help Kit, pitagejusot Department of Health and Community Services, tamåni Regional Health Authorities, ugvalu Government Services Centres kamajinginnit.

PitaKagivuk Provincial Director of Adoption Aulatsijinganik sulialik Adoption Act Allataujunik anguitigijausonik sivungani kina pitåkåtinnagu sugusimmik angiggaminut tiguatsautillugu. Taimak tamanna pijawninga Kanga tamakkua tiguatsalik(let) ilagippat sugusiup allatausimajukut Adoption Act maligatsasuanginni. Tamna Provincial Director of Adoption amma angigiaKammijuk ilonnågut nunatsup tiguagijauKattatut tataigutinginnik.

TiguaKajut angajukKångit, ilangiungnitulli, inogialet pravinsingani ikinnipautillugit saxet takKet sivungani tataikKågatik tiguaKagumanimmuk sugusimmik.

Sivungani tiguannut alakkasåjana akKisuttauKatinnagu, tamna sugusik inoKatiKagialik tiguaKagasujumut(nut) saxet takKet uttutautuinaninginni. Tamanna tugåmmijuk amma ilanginnut ilammaginginnulu tiguaKagasujunut.

Namut Aisok kina Uttugumaguni TiguaKagumannimon?

Tataigutik tiguaKagumanimmuk sugusimmik akKisuttasok ukunangat TiguaKagumanimmuk Maligatsasuangitigut kamajinganut Tiguattågumaguvit igvit Inigalanni InosiKatsianimmuk AngajukKausisongujunut (Regional Health Authority). Sollu Kanuitsaguvit Kaujigiallagumanimmuk pillugit tiguaKannik ugvalu tataigumaguvit tiguaKagumanimmuk aisonguvutit Aulatsijimmuk Tiguaftet igvit nunanni InosiKatsianimmuk AngajukKausisongujunut Director of Health Authority. Atingit ammalu katrakkinut kaujigiamik tamakkununga Tiguattågumaniup mitsånut tamainni sitamait Regional Health Authorities pitågijausot atiani.

Kinakkut Ilitsisongvån Sugusimminik Tiguagijaunitsanginnon?

Angittaupat sugusiup inolimmat angajukKångit tajjaujutit sugusiup battitaummat nalunaikkutanganit atuttaugialet

sivungani sugusik ilijaukKâtinnagu tiguagijaunianninga. Sollar atântanga inolimmat tagvanengipat nalunaikkutangani, anginninga suli takutsaugiaKagajakKotuk sollar sugiaKagiallagajappânik sunamut. Tamna Aulatsiji TiguagijauKattatunut igvit inigalanni Regional Health Authority ikajusok sunanik atugiaKammangâppit angittaunitsanganut tiguaKajuKagiasippat.

Sugusik sipanegialik uvluit inolimmat sivungani tamakua inolimmat angajukKangit sainniKâtinnagit angitutimmik tiguagijaugianga. Sollar sugusik ungatâneppat 12 jaret, angutik annalonnat angikataugialik tiguagasauinimmut.

Tamna Tiguat Maligatsasuangit pitaKattisisok inolimmat angajukKâgilauttanginnik nallinginnut tiguanguniâmmangât sugusik. Taikkua angajukKâsimagegik tamakkuuninga Kaujimmalluni ammalu nammagillugik tiguagijaukKujappat Aulatsijinganut Tiguagijaujut ugvalu kinaummgangât (ta) tigusigasuajut Kaujimangnitaminut angittaupata taitaisimajut pijut ukunangat Director of Adoption kamajinginnit.

Tamna Tiguat Maligatsasuangit oKattailikKujikattangit tiguattâjuKagasualimmat. Tamakua tiguat angajukKangit amma inolimmat angajukKangit ugvalu kinakktut sugusimmut tunitsiviugasuattut tukisiutigigiallet angitutillutik takotiKattagumanimmut mânnatut.

TiguaKajuKammat Piulimatsinik Alakkasâjanginnik

Ilanga asiangugutitaummagittuk mitsâgut Tiguat Maligatsasuangitugit upkuungâtisimagininnijuk. Tiguagialik, 19-nanik jârilik ungatânullonet, taitaisok tuniniallugu ukununga Vital Statistics Division, Department of Government Services, pitâgumannik adjinganik alakkasâjanganik amma asingutitaisimajuk inolimmat inolimmat nalunaikkutagilauttanga, ugvalulonnat inolimmat alakkasâjagilauttanga tapsuminga atinganik pitalik angajukKâmagininnik inolimmat. Taikkua angajukKâsimangit tiguagijaujop, 19-nanik jârilik ungatianullonet, taitaisok pigumanimmut Kaujisautinginnik

pitaKatillugu atinganik tiguagijaujumat. Tiguagijaujut ugvalu inolimmat angajukKagilauttangit tiguagijaujumat allakkasâjanginnik pitalet sivungani iliuKataummata Adoption of Children Act Maligatsasuanginnik, taitaisongugajakKomijut siammatitauttâilikKujillutik Kaujisautinginnik. Taimaigalauttiluguli, tamanna piulimatsivik tugâtittak ilonnainut tiguagijaujut pijagettausimajunut taimanganik nutâk Maligatsasuak pijagettaumat Mai 2003 tiguagijausimajuk jârittâmanut 19-nik.

AULATSIJET TIGUAGIJAUJUNUT UKUNUNGA NEWFUNDLAND LABRADOR

EASTERN REGION:

Director of Adoptions
Eastern Regional Integrated
Health Authority
P.O. Box 190, Whitbourne, NL A0B 3K0
Tel: 709-759-3357
Fax: 709-759-3360

CENTRAL REGION:

Director of Adoptions
Central Regional Integrated
Health Authority
3rd. Floor, Provincial Building
Grand Falls/Windsor, NL A2A 1W9
Tel: 709-292-6284
Fax: 709-292-2250

WESTERN REGION:

Director of Adoptions
Western Regional Health Authority
P.O. Box 2006, Corner Brook,
NL A2H 6J8
Tel: 709-637-2305
Fax: 709-637-2319

LABRADOR/GRENFELL REGION:

Director in the Region
Child, Youth & Family Services
Labrador-Grenfell Regional
Health Authority
P.O. Box 7000, Stn. C
Happy Valley/Goose Bay, NL A0P 1C0
Tel: .....709-896-9170 ext. 223
Fax: 709-896-9201

ILAGET PILUKAMMATA

Ajunnamat pilukannik ilangani sakKiKattatuk akunga ilaget ilaliuKatinginnut angigganginni. Imaittugalait ilagenut pilukautauKattatuk:

- Timikkut – pidlugu, tukkadlugu, ajaudlugu asiagullu.
- Annaniannikut- pigumatinnagu attudlugu sollar, attuadlugu pakidlugulonnet.
- Kiakkadlugu/Isumangagut oKaudjulukadlugu – inototillugu, kappiasâdlugu, tiliulukadlugu, amma atilukannik taidlugu.

PivitsaKattusaungilak ânnegiamut asianik inummik. Sollu ilangita ilanga kappiasâgijaulippat ugvalu ânnitauppalu ilamminut, pitaKavuk ikajuttaugiamut. Adjigengitut ilangit ukua:

1. KaikKulugit Polisikkut/Pasijaugutittâlugit Pilukanimmut
2. Ailluni Kimâffimut
3. Tatailluni Sujauttailigumangnginimmut
4. Tatailluni Tuavijukut Pijauttailigiamut Alakkasâjanganik (EPO)
5. OKâlaKatiKalluni IkKatuijimik

PijauKattatut ilaget pigumagajattut immaKâ ilonnainik tajaukKaujuni.

Isumagijaunippaualigik Kanuingininginnut pijaujuk (jut). Inuit isumaKajutsaujut tigumiagamut sollar MCP, insurance, bainkip amma credit card, ejannut, IDs, idluasaivimmut atugialet alakkasâjait, amma kenaujait piulimatsialugit asiumajauniangimata sollar KimaikallagiaKaliguvit illunik.

Polisikkut Kimiggulutik ilonnainik nammagijaungitunik mitsanut ilaget pilukattauninginnut. OKautijaugialet tagvainak. Apiginiattut oKasimajanginnik amma atinginnik takunnâsimajut. Polisikkut amma sollar apitsogajammijut kina kappiasâgisimajumik ugvalu pinnisimajumik (nik). Polisilu Kimigguluni atuttausimajumik amma oKasimajanginnik amma kajusilluni sollar nammatunik atuttausimajumik pilukannimut

atuttausonguninginnut. Sollu pilukannimut atuttauniattut tunillugit, pasijak tigujaunialluni ugvalu tunitsiviuilluni Kaujisautimmik idluatsaivimmonitsanganut.

Taipsumunga July 1, 2006, tâmma Family Violence Protection Act, Ilagenut Pilukattaumata Paigijaunitsanginnut Maligatsasuak, maligatsak Newfoundland Labradorimillu. Tamna akKisuttausimajuk pitaKalittilugu asiagut atuttausomik ikajuniammat inummaginnik pijausimajumik ilaget pilukammata amma sugusingit tuavituadlutik piusiKalimmata. Pijausimajut tataisot alakkasâjanik idluatsaivimmut tunillugu pigumagunik Emergency Protection Order (Tauvi Paigijaugumallutik Allakkasajanganik) (EPO) Tamna EPO alakkasâjak idluatsaivimmit pitâgijausok tuavi sollar ilagenni pilukajuKalippat. Pitâgiak EPO-mik tataijuk inosimagialik inimmini aippaKalluni ugvalu sugusiKalluni tapsumangat pilukajumit. Imaittukut sollar katititaisumalluni, allatausimangitukut maligatsatigut aippagillugu, amma adjigellutik sollar tamammik annâk angutellonet. PivitsaKattisisok polisimik tigusilluni tamângat illumit, tigusilluni nallianituinnak Kukiutimmik ugvalu sunamik atujanganik, tunitsiluni ilinnut tamânegajanninik akuniungikaluappat sugusinnilu, amma nallituinnanginnik piusisonik idluatsaiviup pikKujanginnik. Tamna polise tataisok mitsânut EPO 24 sidondini uvlukut. Ammalugiak, tatainnik EPO-mik kinatuinnamut atuttausok, ugvalu ikKatuijimut angutimmut/annamullonet pikKujauguni. Taimaigaluattiluguli, kinamut ugvalu angutik/annalonnet ikKatuijinga, tamna tataigutik tatattaualigalik sidontinginni Pravisinup Iduatsaivingata.

Tataigutet alakkasâjangit pijausot Pravisinup Iduatsaivinganit ugvalu Kagitaujakkut Pravisinup Iduatsaivingata website (www.provincial.court.ca). Tamangulualli, idluatsajuk kajusisok nallaigut EPO tunijauniammangât iluani sidontet 24-ni

pitâniammangâppit tataigutimmik. Tamna EPO naittumi atuttausok iluanilu kisiani 90 uvluit. EPO pilukannimut pasijaugutiungituk.

A victim can also apply to Court for a peace bond. However, there are limitations on peace bonds which curb its ability to effectively address family violence. Limitations include:

Pijausimajuk amma tатаisok alakkasâjammik Ildluatsaivimmut paffisâtaugumagani. Taimaigaluattilugu, ungatânogunnangituk pigumajajut ikajugunnagatillu ilonnainik ikajosiusonik pilukattaujuKammatt. Ukuangujut ikajosigut:

- Paffisâtaugumangninimmut kamagijauKattangituk polisinut.
- Polissikkut kisiani kamagiasiKattatut siagu paffisâgiaKanginimmut siKumitsimata.
- Piusik pitâgiamut paffisâtaugumanginamik akunimmagik utakKitausot.

Paffisâtaugumangninimmut alakkasâjanga idluatsaivimmut alakkasâjauKattatuk malijaugialinnik tunitsidluni kinakkunut piusitsanginnik. Ilallik adjigengitunik piusinnik maligialinginnik. Tamakkua maligialingit ukuangogajattut: saimmangalluni, oKalaKatiKagiaKangituk Kanullonet, amma pitaKagiaKangituk Kukiutimmik. Sollu kina oKautijausimajuk maligiaKanninganik, Kaujitsigialik polisikkunik tagvainak. Polisy pasidligajattuk pisimanninganik. Sollu pisimannigâttauninganuk Ildluatsaunialilluni nalâgommgangat, sujaunninga ilaKagajattuk pannanaitsimavilialluni allât. AkilijaugiaKangituk paffisâtaugumangninimmut ammalu alakkasâjanga atuttausok 12-ni takKini. Paffisâtaugumangninimmut alakkasâjak pilukannimut pasijaugutiungituk, tavatualli siKumippauk, kinatuinnak pasijaugajattuk pilukasimanigâttadluni.

SUJAUADLAKATTATUT KAMAGIJAUTSIKATTANGITULLU SUGUSET

Tamna Sugusik, Inosuttuk amma Ilaget Ikkajuttaunimmut Maligatsasuak oKajuk tamakkua ilonnatik suguset Kanuijutsaungitut, inosiKatsialutik, KuviasunniKallutilla. Tamakkua ilaget kamajutsaujut tamakkutigona sugusimminik. Suguset amma kamagijajutsaumijut nunakKatigenut. Sollar ilaget kamagunnangipata tamakkuninga, tagga nunakKatiget kamajutsaugalut taipsumani amma nalugatilla tamakkutigona atugiallagiaKanninginnik.

AngajukKausisot tigusisongujut sugusinnik angajukKånginnit ugvalu kamajinginnit piluadlaKattapata ugvalu kamatsiangipata tapkuninga. Inulimât pisot Kaujitsigiamut isumaKagunik sujauluadlalippata kamagijaugunnaipatalu. NiKitsatâgiKattatuk oKautijauniattilugu Kimiggulugu taimailiuttaujunik. PivitsaKasot apitsugiangit sugusimmik, tamâneppat tamânengikaluaappalonnet angajukKânga. Sollar agviagasuaguvit igvit sugusinnik nillitujajiangianik, ugvalu Kimiggutauninganut niKitsatâtitsiKattatumut aigajattut idluatsaivimmut alakkasâjamik oKajumik pisonguningit, ugvalu idluatsaivimmoritauullutilla. Sollar niKitsatâgiKattatuk kajusippat tâмна sugusik “atugiallagiaKanninga pijauttailiniammat” tapsumangat pitsatuniKasot amma pivitsaKadlutik tigusigiamik sugusimmik igvit anggiganit.

Sugusik, Inosuttuk amma Ilaget Ikkajuttingit angjummagimmik pitstunilet pijauttailittisigiamut sugusinnik. Itigajattut illunut uvlotillugu unnuamillonet sollar pikKujaugutiKagunik. Tigusigajattut igvit sugusinni anggiganit. PitaKangngikaluaGUNIK alakkasâjamik tamatsumunga sollar ippiniatuGUNIK tuaviutaugiaKajumik.

Kinakkunikkaa Suguset Pijauttailigialen?

Sugusik isumagijausok pijauttailigiaKanninganik

sollar angutik annalonnet inosunnisauppat 16-nik amma ukutigona:

- Anajanappat timingagut uivisâttauluadlapat angajukKaminut
- Kitsatitappat piusingagut angajukKângata
- Pilukattailitaungipat angajukKâminut timingagut, uivisâttauninganut, ugvalu kitsatitauninganut asinginnut
- Kamagijaugngipat ejattomagiaKanninga, isumangalu kamagillugu
- InoKatauppat angiggangani pilukainnatut
- Inosunnisauppat 12 amma pilukainnapallu
- Inutsainapat paigijaungimagidluni
- Kimattausimappat

Ilonnatik Suguset Pijauttailigialet Tigujausonguvân Angiggaminin?

Taipsumani ilaget kamagijaukKâtillugit tainna niKitsatâgiKattatuni sulialik piusigumajammik oKaniattilugu Ilangani, sollar sunaKangipat uKumaittumut nukKaujautuinnaniattilugu. Unuttumanni piusiuKattatuni tamna niKitsatâtitsiKattatuni sulialik nukKaujituinnaniattilugu ilagennik sugusimmilu sunanut ikajuttaugiaKamamngâta. Taimaittuni tamakkua ilaget kamagijaugalaKartaniattillugit pulâgiaKattalugilla piusingit asianguvallialimmangâta tamakkua atuttait ikajulippalaimmata.

SujuKaKattava Siagu Sugusik Tigujauummân?

Sollar suguset pejaummat angigganganit tunitsiviuniallutit allasimajumik 24 sidontini. Tamna sugusik kamagijaunialilluni tusâjuKakKâtillugu idluatsaivimmi. Tamatsuma tuinga tamna sugusik mânnauluak kamagijaunialimmat paitsijimmut (amma taijaummijuk mâнна angajukKâgijanga), ânniasiuffmi, ugvalu ilanginnillonet. Tamna aulatsiji pivitsaKasok angiutiKataugiamut inosiKatsialuni paigijauninganut sugusik, angajukKângit Kaujिताusimagauppata.

Magguitullutik immigolingajunut
tusâjuKagajattong. Tamna
niKitsatâtitsiKattatuni sulialik tataisok
alakkasâjamik Iduatsaivimmut
tusâttaugumalluni idluatsajimut upalugani
kingullianut uvluk suguset tigujaummat.
Taipsumani tataisimajait pijageguni,
KaujitiitaugiaKavutit uvlunganik tusâttaugiamut
ilauni 3 uvluit. Sollaru suguset ungatânut 12
jâriKappat, amma oKautimmilugit. Tapsumona
Kaujisautikkut uvlunganik tusâttaugiamut,
tikitauniillutit adjinganik tataisimajanganik
suliaKaKattiup Iduatsaivimmit, allatausimajumik
Kaujisautimmik susimajaujunik
nojaummat suguset angiggaminut, amma
atuinnagutitaummata paigijaunitsangit
sugusennut kingulliutillugu tusâttauluni.
AtuinnagutisigjakKutit asiagut kamagijaugianga
suguset. Kingunganingituk 3 uvluit sivungani
kingilliata tusâttaunet piulijaukKulugu
Idluatsaivimmut tunijaukKulugu
suliaKaKattatumut niKitsatâtitsijet.
Isumagijauniatilugu tusâjuKalippat.

Tamna sivullipâk tajjauKattatuk “sivullipâmik
tusâttaummat” amma tigumiattaulunilu
kingunganongimagittuk 10 uvluit kingunganik
suliaKaKattatuk piulitsimat tataisimajaminik.
Summat oKâlautaummat tusâttaudluni
tamna idluatsajjuk kajusimaniimmat sollaru
sunanut uppigajammangât tamna suguset
atugiiallagiaKammangât pilukattautailigiamut.
Nalunangituk sakKiritauuniillutik tamainnut.
Tamanna oKalautaujuk tusâdlugit
taimaituinnaasok uvlutuinnamut atudlutik.
Taipsumani idluatsajjuk kajusiniilluni
nukKaujituinnaluni amma sugusimmik
angiggaKujituinnaniilluni. Sollaru kamagijak
mitsânut pijauttailinimmut apomanninga
sangnginiKammagippat taipsumani
idluatsajjuk kajusiutiKaniilluni sollaru
Kanuk suguset paigijaunialimmangâta.
Ilanganiuluak idluatsajjuk KimaiKattatuk
kajusiutiJauniattumik kingullimik
tusâttaulimmipat amma kajusillunilu
kina sugusimmik kamanialimmangât
taipsumunganut. Iduatsajjuk
angigatitsigajattuk sugusimmg
kamagijaullunilu niKitsatâtitsiKattatuni
suliaKaKattatumut. Sugusillu aigajattuk
aippanganut angajukKânganun, allât tamna
angajukKânga tigumiangikaluauppat tapsuminga
sugusimmik, ugvalu ilamminut ailluni.

Tamnalu sugusik tigumiattausok Suguset,
Inosuttut amma Ilaget SuliaKaffinginnut.

Kingullia tusâttauninganut tajjak “pijajugajappat
nukKatitsisonut tusâttauninga.”
Taipsumanili tamna idluatsajjuk
kajusiniilluni sollaru Sugusik, Inosuttuk amma
Ilaget SuliaKaffingit pijauttailititsigialek
igvit sugusinnik. Sollaru idluatsajjuk
kajusiniilluni taimâk pigiaKanninginnik,
tapsumangat idluatsajjuk kajusiniilluni
Kanuk paigijaunialimmangâta suguset.
Suguset utititaugajattuk ilinnut tavataulli
maligatsakallutit tamna suliaKaKattatuk
niKitsatâtitsiKattatuni kamanianninganik
saxet takKet tikillugit. Suguset ilijajugajattuk
tigumiattauluni asinginnut ilannut ugvalu
kinamukkiak pimmagijuumut sugusinnut.
Sugsik, Inosuttuk amma Ilaget SuliaKaffingit
tunitsiviugajammijut akuniungituk ugvalu
tigumiattaulutik igvit sugusinnik tamât.

Pimmagiufullu tupaumigiamut tamanna
idluatsaivik isumaKanninganik piunippâkut
ikKagijanginnik atugumadluni igvit sugusinnut
taipsumani kajusiutiKagumaliguni. Igvit
sugusellu pisonguvutik tunitsigiamut
takutsasianik. Tamakkua ilangit oKajattit,
angajukKânga, ugvalu kinakiak piuginippânga
sugusippit. Suguset amma oKalagajammijut
nilligumatuaganik tusâttauninginni. OKalaset
taigumajaminik isumagijaminillu
tamatumunga. Tamakkua oKajangit
isumagijauniammata, piluallugit ungatânut
suvaillait jariKappata.

Sunainikkua Akuniungituk Amma TigumiagutiuluaKattatuk Alakkasâjangen?

Akuniungituk amma tigumiagutiuluaKattatuk
maggongajok kajosiutigiKattatâgik
IdluatsajjuKalimmat atuttauKattatuk
mitsânut kinakkut tigumianialimmangât
sugusinnik. Akuniungituk tigumianiattuk
tunijausok Sugusik, Inosuttuk, amma
Ilaget SuliaKaffinginnut. Tamanna
tukiKajuk ilijajugajanninganik Kanganu
akuniutiigijauniammangât tamânenninga,
tamagalak akungani 3 amma 6 takKet,
isumagijaullunilu Katsinik jariKammangât
sugusik. Tiguagijaungunnangituk. Sugusik,

Inosuttuk amma Ilaget SuliaKaffingit pitaKattisisot ejattomaninganut tavatualli KaujिताугиаKavutit asinginnut ejattomagialippat. Sollu suguset akuniungituk paigijauniappat Idluatsaivik apigigajattuk kenaujatigut ikajugajammangâppit ikajutsijaugutinganut sugusippit.

TigumiagutiuluaKattatut tukilik tamakkua Sugusik, Inosuttuk amma Ilaget SuliaKaffingit tigumiajutoKattatut amma kajusiutiKasongujut isumagidlugu suguset. Tapkua allât tunitsisot tiguagijaugumalippat.

IkKanammagikKulu ikKaumagiamut tiguagijausimangituappat suguset, angutik annalonnet utigajattuk angiggaminut sollu piusigijaujaut asiangnutitautuappata.

Kanungikkua Suguset InitsatâttauKattaton?

Taipsomani sugusik tigujaummat angiggaminut ilijauKattatut kinamukkiak kamagijaunialimmata. Tugâgutinga Sugusik, Inosuttuk amma Ilaget SuliaKaffinga

nagvâgiolet initsanganik suppâtitsiniangitumut sugusinnik. Kanga nallianut ilitsinialigamik isumaKaKattatut ilagennik amma ilukKusinginnut pimmagiutigidlugit. PiuluaKattamat ilagejunnopat ilagedlullu. kamanitsauKattatut ilaKammangâta nani ugvalu ilangit ilannâKammangâta tigusigajattumik kamaginianillugu angutik annalonnet. Ilagiallallilu asianik angajukKanganik, ugvalu ilannânganik paitsijumik sugusimmik taimatsainak kenaujanut ikajutsijaugutittâsongulluni suligajaujumit Sugusik Ikajuttauninganut kenaujattâitsisonit.

Sollu sugusik initsatâgunnangipat ilamminut ugvalu ilannâminut inogajattuk paitsisiKalluni. Tamna paitsijik asiagut taijak kamajiudluni angajukKânguak. Ammalugiak, Sugusik, Inosuttuk amma Ilaget SuliaKaffingit piunippâkut pigasuallutik Kaujigasuallutik sugusik tigujaukKunagit ilamminut amma ilukKusingit siagunit isumagilullugit. Ilonnatik paitsiKattatut ilinniagiallataugiolet, amma Kimiggulugit sivungngani paitsijiukKagatik sugusimmut. Tamna kavamak pitâttisisok paitsijinnik kenaujatigut ikajullugit.

INUTUKAIT PIJAUADLAKATTANINGIT KAMAGIJAUTSIANGININGILLU

InutuKait pijauluadlaningit sunatuinnanut pijauluadlaningit ugvalu kamagijaustiangingingit sakKiKattatut Kanga kina isumagijak kamanninganik paitsidluni tamakkuninga, ugvalu timinganik tigumiajuk tapsuminga, inutuKaujumik, ugvalu ittumik ningiummilonnet, agviatitsiKattatuk inutuKaup inosiKatsianinganik inoninganillonet. Ilanganillu timinganik piluadlaKattadluni, pidlugu; isumangagut ugvalu kitsaningagut kitsatiluadladlugu, sollu kappiasâgidluni inutuKaujumik ugvalu pikKujigani uppinnimmut; amma kenaujanginnik atuluadlaKattadluni, sollu tigullatuinnadluni kenaujanginnik.

SuluadlaKattanik inutuKaujunik amma atuKattamijuk kamagitsiangimagdlugit. Taimainialidlutik tamna paitsijsak KunuKattatuk ugvalu inutuKaujumik paitsigiaKaligami atugialimminik. Kamatsianginik pijakKumik piusigjjausok, tavatualli ilangani paitsiji ikKasuKoKattangituk kamatsianginimmik inutuKaujumik kamagialimminik.

InutuKaujumik piluadlanik Kaujijaugialik angajukKausisonnut sujaunngingit Kaujijauniammata nukKatitaullutillu sujauluadlaningit kamagijaungningingillu amma ikajuttauniammat taimâk pijaulittuk.

SULIAKATIGENNIKUT ILAGET MALIGATSANGIT

PitaKavuk ilanginnik ikKatuijiniK
Newfoundland Labradorimillu
iligiallasimajunik atugiamik amma asiagut
ilaget maligatsanginnik taijaujumik
SuliaKatigennik Ilaget Maligatsangit.
SuliaKatigennik Ilaget Maligatsangit
nutâkut piusik aviutigiamut ugvalu
Kimaigiamut aippagennik suliaKatigegiamut
ilagennikut ilaKadlutik iligiallasimajumut
Kaujimatšajumik utiutigiamik
akigattotigijamminik kangusulillutik,
aigiaKaniagatillu idluatsaivimmut.
Tamammik taimailiujok ikKatuijingu
angiutidlutik idluatsaivimmogiamut

amma kingullipât kajusiutingit mitsânut
angajukKângugiamut akKisuigiattulutik,
aippangata ikajutsijaugutinganut ammalu
ininganut aviutigisimajangit akKisullugit
tamakkunungalluasiak imminikkut,
ikajuttiKallutik ilisimatsiatumik ikKatuijimik,
Okaujuujimik, sugusinnik ikajuttimik amma
kenaujatigut oKasomik tamaunga ilautitadlutik
piusigijaujunut, Kanga pigumajauligamik,
ikajukKudlugit ikajuttaujunut sugusinginnulu
kamakKudlugit ippiniagusinginnut
amma/ugvalulonnet mitsâgut kenaujait
aviutigasualippânik atuttausonik.

RESOURCE LIST

We have included a list of resources which may be helpful. Please note that the list provides just a sample of organizations/agencies and is not meant to be exhaustive.

THE COURTS

The Law Courts of Newfoundland and Labrador

website: www.court.nl.ca

Unified Family Court

21 King's Bridge Road
St. John's, NL A1C 3K4
Tel: 709-729-2258
Fax: 709-729-0784

Supreme Court Trial Division St. John's

Trial Division
Courthouse
309 Duckworth Street
P.O. Box 937
St. John's, NL A1C 5M3
Phone: (709) 729-1137
Fax: (709) 729-6623

Supreme Court Trial Division Corner Brook

Trial Division
Sir Richard Squires Building, 5th Floor, Mount Bernard Ave.
at O'Connell Drive
P.O. Box 2006
Corner Brook, NL A2H 6J8
Phone: (709) 637-2485
Fax: (709) 637-2569

Supreme Court Trial Division Gander

Trial Division
Law Court Building, 98 Airport Boulevard
P.O. Box 2222
Gander, NL A1V 2N9
Phone: (709) 256-1115
Fax : (709) 256-1120

Supreme Court Trial Division Grand Bank

Trial Division
T. Alex Hickman Courthouse
P.O. Box 910
Grand Bank, NL A0E 1W0
Phone: (709) 832-1720
Fax: (709) 832-2755

Supreme Court Trial Division Grand Falls - Windsor

Trial Division
The Law Courts
55 Cromer Avenue
Grand Falls, NL A2A 1W9
Phone: (709) 292-4260
Fax: (709) 292-4224

Supreme Court Trial Division Happy Valley - Goose Bay

Trial Division
Courthouse
214 Hamilton River Road
P.O. Box 1139, Station Bg
Happy Valley-Goose Bay, NL A0P 1E0
Phone: (709) 896-7892
Fax: (709) 896-9212

Provincial Court of Newfoundland and Labrador

St. John's Office

PO Box 68, Atlantic Place
215 Water Street
St. John's, NL A1C 6C9
Tel: 709-729-1508
Fax: 709-729-4319

Harbour Grace Office

PO Box 519, Harvey Street
Harbour Grace, NL A0A 2M0
Tel: 709-596-6141
Fax: 709-596-4304

Placentia Office

PO Box 369
Placentia, NL A0B 2Y0
Tel: 709-227-2002
Fax: 709-227-5747

Clarenville Office

47 Marine Drive
Clarenville, NL A5A 1M5
Tel: 709-466-2635
Fax: 709-466-3147

Grand Bank Office

PO Box 339
Grand Bank-Fortune Highway
Grand Bank, NL A0E 1W0
Tel: 709-832-1450
Fax: 709-832-1758

Gander Office

98 Airport Road
 Gander, NL A1V 2N9
 PO Box 2222
 Tel: 709-256-1100
 Fax: 709-256-1097

Grand Falls-Windsor Office

The Law Courts Building
 Grand Falls-Windsor, NL
 A2A 1W9
 Tel: 709-292-2412
 Fax: 709-292-4388

Corner Brook Office

PO Box 2006
 84 Mt. Bernard Avenue
 Corner Brook, NL A2H 6J8
 Tel: 709-637-2323
 Fax: 709-637-2656

Stephenville Office

35 Alabama Drive
 Stephenville, NL A2N 3K9
 Tel: 709-643-2966
 Fax: 709-643-4022

Happy Valley-Goose Bay Office

PO Box 3014, Stn B
 Happy Valley-Goose Bay, NL
 A0P 1E0
 Tel: 709-896-7870
 Fax: 709-896-8767

Wabush Office

PO Box 1060, Whiteway Drive
 Wabush, NL A0R 1B0
 Tel: 709-282-6617
 Fax: 709-282-6905

FAMILY JUSTICE SERVICES**AVALON REGION:**

St. John's
 709-729-1183

Carbonear
 709-945-3137

CENTRAL REGION:

Clarenville
 709-466-4036

Marystown
 709-891-4138

Gander
 709-256-1205

Grand Falls-Windsor
 709-292-1194

Lewisporte
 709-535-3212

WESTERN REGION:

Corner Brook
 709-634-4174

Stephenville
 709-643-8396

LABRADOR REGION:

Labrador City
 709-944-3209

Happy Valley-Goose Bay
 709-896-7904

**Family Justice Services
 Division -
 Recalculation Office**
 20 Brook Street, P.O. Box 185
 Corner Brook, NL A2H 6C7
 Tel: 709-634-4172
 Fax: 709-634-0833

DIRECTORS OF ADOPTIONS FOR NEWFOUNDLAND AND LABRADOR**EASTERN REGION:**

Director of Adoptions
 Eastern Regional Integrated
 Health Authority
 P.O. Box 190
 Whitbourne, NL A0B 3K0
 Tel: 709-759-3357
 Fax: 709-759-3360

CENTRAL REGION:

Director of Adoptions
 Central Regional Integrated
 Health Authority
 3rd. Floor, Provincial Building
 Grand Falls/Windsor, NL
 A2A 1W9
 Tel: 709-292-6284
 Fax: 709-292-2250

WESTERN REGION:

Director of Adoptions
 Western Regional Health
 Authority
 P.O. Box 2006
 Corner Brook, NL A2H 6J8
 Tel: 709-637-2305
 Fax: 709-637-2319

LABRADOR/GRENFELL REGION:

Director in the Region
 Child, Youth & Family Services
 Labrador-Grenfell Regional
 Health Authority
 P.O. Box 7000, Stn. C
 Happy Valley/Goose Bay, NL
 A0P 1C0
 Tel: 709-896-9170 ext. 223
 Fax: 709-896-9201

FAMILY VIOLENCE

THE ROYAL NEWFOUNDLAND CONSTABULARY

St. John's

Tel: 709-729-8000

Torbay

Tel: 709-437-6782

CBS

Tel: 709-834-6137

Corner Brook

Tel: 709-637-4100

Labrador City

Tel: 709-944-7602

Churchill Falls

Tel: 709-925-3524

THE ROYAL CANADIAN MOUNTED POLICE

Province Wide Emergencies: 1-800-709-7267

Baie Verte

PO Box 69, Baie Verte,
NL A0K 1B0
709-532-4221

Barachois Brook

40 Oregon Dr, Stephenville,
NL A2N 3M3
709-646-2692

Bay d'Espoir

PO Box 99, Milltown,
NL A0H 1W0
709-882-2230

Bay Roberts

PO Box 550, Harbour Grace,
NL A0A 2M0
709-786-2118

Bell Island

PO Box 1179, Bell Island,
NL A0A 4H0
709-488-3312

Bonavista

PO Box 850, Bonavista,
NL A0C 1B0
709-468-7333

Botwood

PO Box 420, Grand Falls-
Windsor, NL A2A 2J8
709-257-2312

Buchans

PO Box 420, Grand Falls-
Windsor, NL A2A 2J8
709-672-3944

Burgeo

2 Church Rd, Burgeo, NL
A0M 1A0
709-886-2241

Burin

General Delivery, Burin, NL
A0E 1E0
709-891-2569

Carmanville

PO Box 190, Carmanville, NL
A0G 1N0
709-534-2686

Cartwright

General Delivery, Cartwright,
NL A0K 1V0
709-938-7218

Channel Port aux Basques

PO Box 820, Channel P.A.B.,
NL A0M 1C0
709-695-2149

Clarenville

174 Trans Canada Highway,
Clarenville, NL A5A 1Y3
709-466-3211

Corner Brook

78 Mount Bernard Ave,
Corner Brook, NL A2H 5E9
709-637-4433

Deer Lake

41 Old Bonne Bay Rd, Deer
Lake, NL A8A 1X7
709-635-2173

Ferryland

PO Box 70, Ferryland, NL
A0A 2H0
709-432-2440

Flowers Cove

PO Box 130, Flowers Cove,
NL A0K 2N0
709-456-2500

Fogo Island

PO Box 208, Fogo, NL
A0G 2B0
709-266-2251

Forteau

PO Box 10, Forteau, NL
A0K 2P0
709-931-2790

Gander

301 James Blvd, Gander,
NL A1V 1W7
709-256-6841

Glovertown

PO Box 269, Glovertown,
NL A0G 2L0
709-533-2828

Grand Bank

PO Box 1240, Marystown,
NL A0E 2M0
709-832-2677

Grand Falls-Windsor

PO Box 420, Grand Falls-
Windsor, NL A2A 2J8
709-489-2121

Happy Valley-Goose Bay

Stn B, PO Box 1480,
HV-Goose Bay, NL A0P 1E0
709-896-3383

Harbour Breton

PO Box 119, Harbour Breton,
NL A0H 1P0
709-885-2320

Harbour Grace

PO Box 550, Harbour Grace,
NL A0A 2M0
709-596-5014

Holyrood

PO Box 119, Holyrood,
NL A0A 2R0
709-229-3892

Hopedale

PO Box 106, Hopedale,
NL A0P 1G0
709-933-3820

Lewisporte

PO Box 310, Lewisporte,
NL A0G 3A0
709-535-8637

Makkovik

PO Box 131, Makkovik,
NL A0P 1J0
709-923-2317

Mary's Harbour

PO Box 128, Mary's Harbour,
NL A0K 3P0
709-921-6229

Marystown

PO Box 1240, Marystown,
NL A0E 2M0
709-279-3001

Nain

PO Box 448, Nain, NL
A0P 1L0
709-922-2862

Natuashish

PO Box 181, Natuashish,
NL A0P 1A0
709-478-8900

New-Wes Valley

PO Box 129, New-Wes Valley,
NL A0G 4R0
709-536-2419

Piccadilly

40 Oregon Dr, Stephenville,
NL A2N 3M3
709-642-5316

Placentia

PO Box 160, Placentia,
NL A0B 2Y0
709-227-2000

Port Saunders

PO Box 99, Port Saunders,
NL A0K 4H0
709-861-3555

Rigolet

General Delivery, Rigolet,
NL A0P 1P0
709-947-3400

Rocky Harbour

PO Box 70, Rocky Harbour,
NL A0K 4N0
709-458-2222

Roddickton

PO Box 159, Roddickton,
NL A0K 4P0
709-457-2468

Sheshatshiu

Stn B, PO Box 1480,
HV-Goose Bay, NL A0P 1E0
709-497-8700

Springdale

PO Box 190, Springdale,
NL A0J 1T0
709-673-3864

Stephenville

40 Oregon Dr, Stephenville,
NL A2N 3M3
709-643-2118

St. Anthony

PO Box 117, St. Anthony,
NL A0K 4S0
709-454-3543

Trepassey

PO Box 29, Trepassey,
NL A0A 4B0
709-438-2700

Twillingate

PO Box 400, Twillingate,
NL A0G 4M0
709-884-2811

Whitbourne

PO Box 160, Placentia,
NL A0B 2Y0
709-759-2801

PARENT HELP LINE

Tel: 1-888-603-9100

**SEXUAL ASSAULT CRISIS
AND PREVENTION CENTRE**

360 Topsail Road, Suite 101
St. John's, NL A1E 2B6
Tel: 1-800-726-2743

**coordinator@
sexualassaultcentre.nf.net**

**MENTAL HEALTH
SERVICES CRISIS LINE**

Tel: 1-888-737-4668

WOMEN'S CENTRES**St. John's**

Tel: 709-753-0220

Gander

Tel: 709-256-4395

Grand Falls-Windsor

Tel: 709-489-8919

Corner Brook

Tel: 709-639-8522

Bay St. George

Tel: 709-643-4444

Port-aux-Basques

Tel: 709-695-7505

Labrador West

Tel: 709-944-6562

Mokami

Tel: 709-896-3484

Torngait Inuit Annait

Tel: 709-923-2156

Iris Kirby House

St. John's, NL
Tel: 709-753-1492

Naomi Centre

Tel: 709-579-8432
St. John's, NL

Grace Sparks House
P. O. Box 327
Marystown, NL A0E 2M0
Tel: 1-877-774-4957

Cara Transition House
P.O. Box 305
Gander NL A1V 1W7
Tel: 709-256-7707
Tel: 1-877-800-2272

**Corner Brook
Transition House**
PO Box 152, Corner Brook
NL A2H 6C7
Tel: 709-634-4198

Libra House
PO Box 449, Station.B
Happy Valley, Goose Bay,
NL A0P 1E0
Tel: 709-896-3014

Hope Haven
Labrador City, NL
Tel: 709-944-6900

Nain Safe House
PO Box 447,
Nain, NL A0P 1L0
Tel: 709-922-1230

**Sheshatshiu Nukum
Munik Shelter**
Box 160, Sheshatshui,
NL A0P 1M0
Tel: 709-497-8869

Natuashish Safe House
Tel: 709-478-2390

CHILDREN

**Office of the Child Youth
Advocate**
Suite 604, TD Place
140 Water Street
St. John's, NL A1C 6H6
Tel: 709-753-3888
Tel: 1-877-753-3888

Kids Help Phone
Tel: 1-800-668-6868

ELDER ABUSE

**Seniors' Resource Centre
of Newfoundland and
Labrador**
280 Torbay Road, Suite W 100
St. John's, NL A1A 3W8
Tel: 709-737-2333
Toll Free: 1-800-563-5599
Fax: 709-737-3717
E-mail:
info@seniorsresource.ca

LAWYERS/LEGAL RESOURCES

**Public Legal Information
Association of NL**
Suite 227, 31 Peet Street
St. John's, NL A1B 3W8
Tel: 709-722-2643
Toll Free: 1-888-660-7788
Fax: 709-722-0054
info@publiclegalinfo.com
www.publiclegalinfo.com

Note: We do not provide legal advice however, we do host a Lawyer Referral Service

Newfoundland and Labrador Legal Aid Commission

St. John's
Tel: 709-753-7860

Carbonear
Tel: 709-596-7835

Clarenville
Tel: 709-466-7138

Corner Brook
Tel: 709-639-9226

Gander
Tel: 709-256-3991

Grand Falls-Windsor
Tel: 709-489-9081

Happy Valley- Goose Bay
Tel: 709-896-5323

Marystown
Tel: 709-279-3068

Stephenville
Tel: 709-643-5263

Information about Legal Aid can be accessed online at:
www.justice.gov.nl.ca/just/Other/otherx/legalaid.htm

Labrador Legal Services
Happy Valley, NL A0P 1E0
Tel: 709-896-2919
Tel: 709- 896-2588

GOVERNMENT AGENCIES

Vital Statistics Division

Department of Government
Services

P.O Box 8700

St. John's, NL A1B 4J6

Website:

www.gs.gov.nl.ca/gs/vs/

E-mail: vstats@gov.nl.ca

Tel: 709-729-3308

VICTIM SERVICES

St. John's

Tel: 709-729-0900

Carbonear

Tel: 709-945-3019

Clarenville

Tel: 709-466-5808

Marystown

Tel: 709-279-3216

Gander

Tel: 709-256-1028

Grand Falls-Windsor

Tel: 709-292-4544

Stephenville

Tel: 709-643-6588

Corner Brook

Tel: 709-637-2614

Port Saunders

Tel: 709-861-2147

Happy Valley Goose Bay

Tel: 709-896-0446

Nain

Tel: 709-922-2360

Support Enforcement

Division

Department of Justice

9th Floor, Sir Richard Squires
Building

P.O. Box 2006

Corner Brook, NF A2H 6J8

Tel: 709-637-2608

Fax: 709-634-9518

Newfoundland and

Labrador Gazette

Office of the Queen's Printer

Department of Government

Services

P.O. Box 8700

St. John's NL A1B 4J6

Phone: 709-729-3649

Fax: 709-729-1900

Email:

queensprinter@gov.nl.ca

www.publiclegalinfo.com

Suite 227, 31 Peet Street, St. John's, NL A1B 3W8
Tel: 709-722-2643 • Toll Free: 1-888-660-7788